

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΣΤΗ ΖΑΚΥΘΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γνώμες ἐπιφανῶν γιά τὸν Φώσκολο	B. de Brimont
Πρῶτο φιλι	Μαρίνου Σιγούρου
Νεοελληνικά Προβλήματα (συνέχεια καὶ τέλος)	Διον. Ζακυνθινοῦ
Τετράστιχα	Σίμου Μενάρδου
Ὁ Σολωμός καὶ ἡ γλῶσσα μας.	N. B. Τωμαδάκι
Στὴν κυρία Ἀσπασία Χαλκοκονδύλη	Μυρτιώτισσας
Στὸ Γρίλλο	Μιλέλη Ἀβλιχου
Πειρατικές Ἐπιδρομές στὴν Κεφαλονιά	Θ. Σ. Τζαννετάτου
Ἀπ' τὰ «Τραγούδια στὴν Ἀγάπη»	Ρίτας Μπούμη
Τὸ Ἰόνιο Θέατρο (συνέχεια)	M. Βάλσα
Κάποια νυχτιὰ	Κώστα Δρακόπουλου
Ἀπὸ τὴς Torture della Sfinge	Θεοδώρου Βελκου
Ἐξω ἅπ' τὴ Ζωή—Τὸ Παραπεταμένο	Μαριέττας Μινώτου
Ἑπτανησιακὰ σημειώματα	Διον. Α. Ζακυνθινοῦ
Γιὰ τὴν Ἰόνιο Βιβλιογραφία	
Πνευματικὴ Ζωή.—Ἐκδόσεις.—Περιοδικὰ καὶ Ἐφημερίδες.—Διάφορα.	

Ἔτος Γ'. Ἀριθ. 1-2
Ἰανουάριος-Φεβρουάριος 1929.
Τὸ τεῦχος Δραχ. 6.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ 'ΙΟΝΙΟΥ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ,

*
Έτησία Δραχ. 50
Έξάμηνος » 25
Έτησία Έξωτερικού δολλάρια 2
Έκδοση πολυτελείας τὸ διπλό.

Διευθύντρια: ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΜΙΝΩΤΟΥ
» συντάξεως: ΡΙΤΑ ΜΠΟΥΜΗ

—= Τυπώνεται στή Σύρο —=

Έμβόσματα, συνεργασία καὶ ὅ,τι ἄλλο σχετικὸ μὲ τὸ Περιοδικὸ στέλνεται στή Διεύθυνση: *Μαριέττα Μινώτου* Διευθύντριαν «'Ιονίου Ἀνθολογίας» Ζάκυνθον.

Ἀπὸ τὸ Γενάρη ἡ συνδρομὴ τῆς «'Ιονίου Ἀνθολογίας» ἀνδάνεται σὲ 50 δραχμὲς τὸ χρόνο καὶ σὲ 25' γιὰ τίς ἔξη μῆνες. Γιὰ δὲ τὸ ἔξωτερικὸ σὲ 2 δολλάρια. Κι' αὐτὸ γιὰ τὸ πρόγραμμα τῆς «'Ιονίου Ἀνθολογίας» εἶνε νὰ τραβήξῃ μπρὸς καὶ νὰ φτάσῃ στὸ σκοπὸ τῆς. Γι' αὐτὸν ὑποβάλλεται σὲ ὑπέρρογκα ἔξοδα μὲ τὴ βεβαιότητα πὼς οἱ συνδρομητὲς τῆς κι' οἱ φίλοι τῆς θὰ τὴν ὑποστηρίξουν μὲ γάπη κι' ἐνθουσιασμό. Ἀντὶς ἔμως τῆς μικρῆς αὐτῆς ἀξίωσης, ἡ «'Ιόνιος Ἀνθολογία», θὰ χάρισῃ στοὺς συνδρομητὲς τῆς τοῦ 1929 μόλις ἑμβόσσουν τὴν συνδρομὴ τους, τὸ περίφημο Δεύκωμα τῆς Ζακύνθου, ποὺ πουλιέται μόνο του 45 δραχμὲς.

Ἔτσι μὲ 50 μόνο δραχμὲς θάχουν τὴν «'Ιόνιο Ἀνθολογία» γιὰ ἓνα χρόνο, (πάνω ἀπὸ 200 σελίδες) καὶ τὸ Δεύκωμα (200 καλλιτεχνικὲς σελίδες μὲ 100 εἰκόνες), τὸ μνημεῖο αὐτὸ τῶν ἑορτῶν τῆς Ζακύνθου.

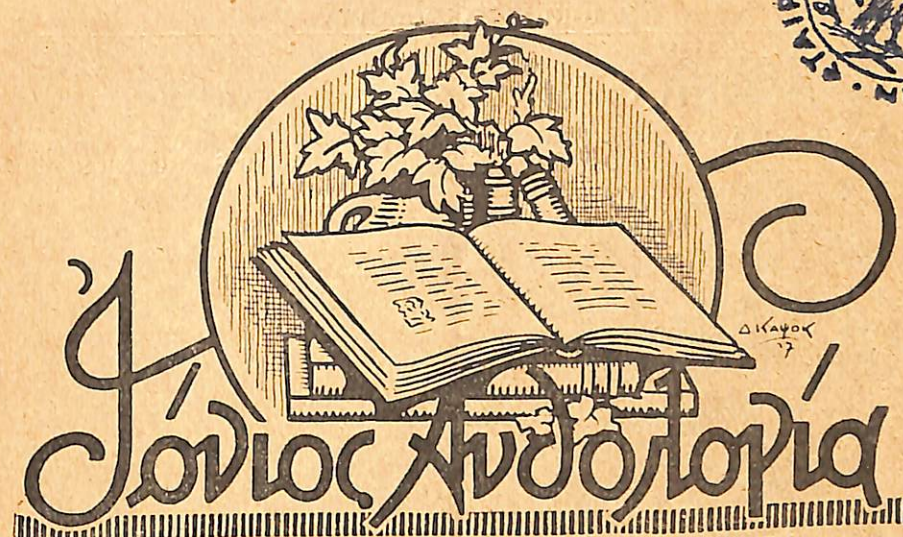
Ἐμβάσετε λοιπὸν τὸ ταχύτερο τὴ συνδρομὴ σας τοῦ 1929 (πενήντα δραχμὲς) γιὰ νὰ τὸ λάβετε δωρεὰν κι' ἐλεύθερο ταχικῶν τελῶν.

Μ' αὐτὸ τὸ φύλλο ἀρχίζει ἡ Γ' χρονιά τῆς «'Ανθολογίας». Ὁ Β' τόμος 124 σελίδες πουλιέται ἐφ' ὅσον δὲν ἔξαντληθῇ στὰ Γραφεῖα μας γιὰ πενήντα δραχμὲς.

Ἀργότερα θὰ τυπώσωμε ἑξώφυλλο καὶ πίνακες περιεχομένων γιὰ τοὺς δυὸ προηγούμενους τόμους καὶ θὰ τὰ στείλωμε δωρεὰν στοὺς συνδρομητὲς μας.

Ἡ «'Ανθολογία» πουλιέται στὴν Ἀθήνα στὰ βιβλιοπωλεῖα τῆς «'Εστίας», Κολλάρου, Ἐλευθερουδάκη, Ζηκάκη καὶ Ράλλη. Στὴν Πειραιᾶ στὸ Βιβλιοπωλεῖο Ἡλιάδης καὶ Σώμου. Στὴν Ἀλεξάνδρεια στὰ «Γράμματα».

Στὸ ἐρχόμενο φύλλο: «Οἱ γυναῖκες στὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση», ἐνδιαφέρουσα καὶ πολύτιμη μελέτη τοῦ ΚΩΝΣΤ. ΡΑΔΟΥ, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, Προέδρου τῆς Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΗ ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΓΛΗ ΤΟΥ ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΣ

ΓΝΩΜΕΣ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΩΣΚΟΛΟ

Naitre dans cette ile de Zante qui fut peut-être du royaume d'Ulysse.. Mêler en soi le sang Grec et le sang d'Italie. Aimer!... Aimer la Nature et l'art, et connaître avec désespoir le néant des choses humaines.. La fallait il plus à un Ugo Foscolo pour se révéler grand poète?

B. de BRIMONT

ΠΡΩΤΟ ΦΙΛΙ

Στὸ ἀπόκοσμο τὸ φῶς ξεπλανεμένη
ὄνειρευόταν μιὰ δειλὴ ψυχὴ
σὰν πεταλούδα χρυσοπλουμισμένη
στὴ μαγικὴ τῶν Πόθων χαρὰν.

Ὁ ἥλιος τῆς Ἀγάπης, σὰν ἀχτίδα,
ρίχνει τὸ πρῶτο πλανερὸ φίλι...
κ' ἐξύπνησε τὴ μυστικὴν ἐλπίδα
κ' ἐμέθυσε τὴν πάναγνη ψυχὴ.

— Ἀθῶα ψυχὴ! τ' ὄνειρο πῶς πεθαίνει,
πῶς γοργοσβένει μὲς στὴν ἡδονή...
γλυκὸ φαρμάκι σ' ἔχει ποτισμένη
τῆς Ἀγάπης τὸ πύρινο φίλι!

(Ζάκυνθος, Μάρτης 1903)

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΩΡΕΑ ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ
ΗΜΕΡΟΜ. 30.8.81
ΑΡΙΘ. 36816

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΑΛΚΗ ΘΡΥΔΟΥ: Στοχασμοί για τὸ δημοτικὸ τραγούδι καὶ ἄλλοι στοχασμοί. Κριτικὲς μελέτες IV. Ἀθήναι 1928 σ. 106 Σχ. 8° μ.

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο).

Αὐτὰ τὰ λίγα ἤθελα νὰ ἀντιτάξω στὴ μελέτη τοῦ Ἀλκη Θρύλου. Πιστεύω στὶς εὐγενικὲς ἠθικὲς δυνάμεις, ποὺ κλείει μέσα του τὸ δημοτικὸ τραγούδι. Θὰ εἴμουν ἕτοιμος νὰ ὁμολογήσω καὶ τὶς ἀδυναμίες του. Νὰ ἀρνιώμαστε ὅμως τὶς ἠθικὲς αὐτὲς δυνάμεις εἶναι τὸ ἴδιο σὰ νὰ ὁμολογοῦμε ὅτι δὲ γνωρίσαμε τὸ δημοτικὸ τραγούδι, ὅτι εἴμαστε ἀνίκανοι νὰ νοιώσουμε τὴν ψυχὴ τοῦ μαρτυρικοῦ μας λαοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ζήτημα συνδέεται μὲ τὴν ἀνάλυση τῆς ἄλλης μελέτης τοῦ Ἀ. Θρ. Ἡ Ἑλλάδα γυρεύει τὸν ἑαυτὸ της, ἔρχομαι ἀμέσως σ' αὐτή.

Ὁ συγγραφέας, ἀφοῦ γκρέμισε τὶς ἀξίες τὶς ἠθικὲς τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ, ἀφοῦ πείστηκε ὅτι καμμιά σωτηρία, καμμιά πρόοδος δὲν μπορεῖ νὰ ξεπηδήσῃ ἀπὸ τὰ φυλλοκάρδια τοῦ νεοελληνικοῦ λαοῦ, θέλησε νὰ μᾶς δώσῃ ἕνα ἀντιστήκωμα: νὰ μᾶς ὑποδείξῃ τὶς πηγές, ἀπὸ τὶς ὁποῖες θὰ φέρουμε τὸν πολιτισμό. Ἡ Εὐρώπη! Αὐτὴ πρέπει νὰ φτάσουμε, μ' αὐτὴ νὰ ἐξισωθοῦμε, αὐτὴ νὰ μιμηθοῦμε τυφλά. Καὶ θὰ ἔρτῃ πῶς μιὰ μέρα ποὺ θὰ ἀφομοιωθοῦμε τελικά, θὰ γίνουμε καὶ μεις Εὐρωπαῖοι. Αὐτὰ συμβουλεύει ὁ Ἀ. Θρ.

Δὲν πιστεύω προσωπικὰ ὅτι ὁ νεοελληνικὸς λαὸς ἀποτελεῖ ἕνα φαινόμενο ξεχωριστὸ σ' ὅλο τὸν κόσμο. Πιστεύω ὅμως ὅτι εἶναι λαὸς ἔξυπνος, μὲ πίστη στὰ ἰδανικά του, μὲ δύναμη νὰ ὑποτάξῃ τὰ ξένα στοιχεῖα καὶ νὰ τὰ κἀνῃ δικὰ του (πρὸς τὴν συμμόρφωση τῶν ξένων λέξεων καὶ τὸ σλαβικὸ ζήτημα). Πιστεύω ὅτι σὲ μιὰ φωτεινὴ καθοδήγηση, μὲ μιὰ πολιτικὴ στοργὴ θὰ μπορέσῃ νὰ ἀναπτύξῃ τὶς ἠθικὲς του δυνάμεις, «νὰ ξεπεράσῃ τὸν ἑαυτὸ του» ὅπως λέει ὁ συγγραφέας, ἀλλὰ πάντα μὲ κέντρο τὶς ἀτομικὲς του ψυχικὲς δυνάμεις. Ἐπίσης πιστεύω ὅτι γιὰ νὰ γεννηθῇ μιὰ λογοτεχνία ἀληθινὴ πρέπει νὰ προϋπάρχῃ πίστη στὸν ἑαυτὸ μας καὶ ὄχι διάθεση γιὰ ξενικὲς θεματογραφίες. Νὰ πάρουμε ἀπὸ τὴν Εὐρώπη ὅ,τι μᾶς εἶναι χρήσιμο, κυρίως γιὰ τὴν καθημερινὴ ζωὴ. Ἀλλὰ νὰ μιμηθοῦμε μαῖμουδίστικα τοὺς Εὐρωπαίους ὄχι μόνο βλαβερὸ τὸ βρίσκω, ἀλλὰ καὶ πραχτικὰ ἀστείον. Ὁ συγγραφέας μᾶς διευκολύνει: νὰ στείλουμε λέει στὴν Εὐρώπη παιδιὰ νὰ σπουδάζουν, νὰ παρακολουθήσουν τὰ σύγχρονα ρεύματα, μὲ τὸ σκοπὸ νὰ μᾶς τὰ μεταφέρουν καὶ νὰ κινήσουν καὶ σὲ μᾶς τὶς ἴδιες ἀνησυχίες, (σ. 60). Εἶναι τάχα αὐτὸ δυνατό; — Διστάζω πολὺ νὰ τὸ παραδεχτῶ. Πρῶτα-πρῶτα γιὰτί ἔχω σχηματίσει τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἡ Εὐρώπη, ἡ κουρασμένη Εὐρώπη δὲν ἔχει σήμερα, ὅπως μιὰν ἄλλη ἐποχὴ, στοιχεῖα, ποὺ νὰ μποροῦν νὰ ἀφομοιωθοῦν, καὶ νὰ ἐμπνεύσουν. Ἡ σημερινὴ φιλολογικὴ καὶ καλλιτε-

χνικὴ κίνηση καὶ τὰ προβλήματα, ποὺ ἀπασχολοῦν τοὺς πρωτοπόρους τῆς Εὐρωπαϊκῆς σκέψης, δὲν μπορεῖ χωρὶς ζημίαν νὰ μεταβιβαστοῦν σ' ἕνα μέρος, σὰν τὴν Ἑλλάδα. Ὑστερα δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε καὶ τοῦτο: ὅτι, δηλαδή, πολὺ συχνὰ ἡ Δύση στρέφεται πρὸς τὴν Ἀνατολή. Ἀπόδειξη ἡ μεγάλη πρόοδος τῶν ἱστορικῶν ἐπιστημῶν, ποὺ ἀναφέρονται στὶς χώρες τῆς Ἀσίας καὶ ἡ ξεχωριστὴ δόξα ἑνὸς ἀνθρώπου, ἀντιπροσώπου τοῦ Ἀνατολικοῦ πνεύματος, τοῦ Ραμπιτρά-νὰθ Ταγόρ.

Μὰ ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ ὑπάρχει μιὰ πολὺ σοβαρώτερη ἀντίρρηση. Εἶνε ἀλήθεια, καὶ τόσο εὐκολο, τόσο ἀπλὸ νὰ μπάσουμε στὴ χώρα μας προβλήματα, ποὺ δὲν ἔχουν γεννηθῇ μοναχὰ τους μὲς στὴν ψυχὴ μας, ὄχι γιὰτί ἱστορικοὶ ὅροι μᾶς ἐσπρωξαν σὲ μιὰ πνευματικὴ ἐπικοινωνία μὲ ξένους πολιτισμούς, ἀλλὰ μόνο καὶ μόνο γιὰτί συνειθίζονται στὴν Εὐρώπῃ; — Ἀτομικά, πολὺ ἀμφιβάλλω καὶ φοβοῦμαι μήπως μιὰ τέτοια ἄγνοια προσπάθεια πνίξῃ καὶ τὴ μικρὴ φλόγα ποὺ ἀκόμα σιγοκαίει μέσα στὰ στήθια μας. Γιατί, γιὰ νὰ δημιουργήσῃ κανεὶς πρέπει νὰ αἰστανθῇ πὼς ἔχει νὰ δώσῃ καὶ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του, πὼς ἡ ζωὴ του εἶναι ἀρκετὰ πλούσια, ὥστε νὰ ἀπλωθῇ καὶ νὰ δώσῃ τὴν πνευματικὴ χαρὰ καὶ στοὺς ἄλλους. Γιατί ἡ λογοτεχνία δὲν εἶναι μιὰ συνήθεια, ποὺ νὰ τὴν ἀποχτᾷ κανεὶς, ὅπως ἀποχτᾷ τὴ γνῶσιν μᾶς γλώσσας, θεματογραφώντας καὶ μιμούμενος ὁρισμένους συγγραφεῖς. Στὴν Ἑλλάδα διαβάξῃ κανεὶς πολλὰ μέτρια ἢ κακογραμμένα ἔργα νέων λογοτεχνῶν. Ἄν ὅμως ἐπιχειρήσῃ κανεὶς νὰ διαβάσῃ ἔργα νέων λογοτεχνῶν, ποὺ τυχαίνει νὰ ζοῦν στὸ Παρίσι, ἢ ἔπου ἄλλοι, — δὲν ἐννοῶ, βέβαια, μερικῶν, ποὺ ἔχουν πάρει μιὰ ὁρισμένη θέσιν στὴν Ἑλληνικὴ ἢ στὴ Γαλλικὴ Φιλολογία, οὔτε μερικῶν νέων, ποὺ τὸ ἔργο τους ἀποδείχνει κάποια προσπάθεια — θὰ ἀποθαρρυνθῇ τελειωτικά. Θὰ ἴδῃ ἕναν Ἕλληνα, ποὺ πασχίζει νὰ ψευτίσῃ τὸν ἑαυτὸ του, γιὰ νὰ φανῇ πὼς μπῆκε στὴ γαλλικὴ ζωὴ καὶ ἔζησε ὅλα τὰ προβλήματα, ποὺ τὴν ἀνησυχοῦν!

Ἀπὸ τὴν ὥρα, ποὺ ἄρχισα νὰ γράφω αὐτὸ τὸ σημεῖωμα ἕνα ὄνομα ἔρχεται ἀδιάκοπο στὸ νοῦ μου, τὸ ὄνομα τοῦ Σολωμοῦ καὶ τὸ δικό του τὸ παράδειγμα. Ὁ καθένας ξέρει πὼς ὁ μέγας μας ποιητὴς μελέτησε πολὺ τὶς ξένες φιλολογίες — φιλολογία μάλιστα ἀκμῆς καὶ ὄχι ξεπεσμοῦ — καὶ πὼς ἐνδιαφέρθηκε γιὰ τὰ προβλήματα, ποὺ ἀπασχολοῦσαν τὴν Εὐρωπαϊκὴ σκέψιν. Ὄντας ὅμως ἀληθινὸς ποιητὴς κατ' ὀρθὴν καὶ σιγὰ-σιγὰ νὰ ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ τὸ βάρος τῆς μελέτης καὶ νὰ δημιουργήσῃ τὶς βάσεις μιᾶς λογοτεχνίας, στηριζομένης πάνω στὸν ἔθνικὸ χαρακτήρα. Τὰ λιγοστά συντρίμματα τῶν «Ἐλευθέρων Πολιορκημένων», τοῦ «Κρητικοῦ» καὶ τὰ ἄλλα μικρότερα ἀριστουργήματα τῆς τελευταίας ποιητικῆς του περιόδου δείχνουν πόσο ὁ Ποιητὴς προσπάθησε νὰ δώσῃ στὰ νοήματά του τὸ ἐντομα τὸ ἐθνικόν,

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΑΛΚΗ ΘΡΥΛΟΥ: Στοχασμοί γιά τὸ δημοτικὸ τραγούδι καὶ ἄλλοι στοχασμοί. Κριτικὲς μελέτες IV. Ἀθήναι 1928 σ. 106 Σχ. 8° μ.

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο).

Αὐτὰ τὰ λίγα ἤθελα νὰ ἀντιτάξω στὴ μελέτη τοῦ Ἀλκη Θρύλου. Πιστεύω στὶς εὐγενικὲς ἠθικὲς δυνάμεις, ποὺ κλειεῖ μέσα του τὸ δημοτικὸ τραγούδι. Θὰ εἶμουν ἕτοιμος νὰ ὁμολογήσω καὶ τίς ἀδυναμίες του. Νὰ ἀρνιῶμαστε ὅμως τίς ἠθικὲς αὐτὲς δυνάμεις εἶναι τὸ ἴδιο σὰ νὰ ὁμολογοῦμε ὅτι δὲ γνωρίσαμε τὸ δημοτικὸ τραγούδι, ὅτι εἴμαστε ἀνίκανοι νὰ νοιώσουμε τὴν ψυχὴ τοῦ μαρτυρικοῦ μας λαοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ζήτημα συνδέεται μὲ τὴν ἀνάλυση τῆς ἄλλης μελέτης τοῦ Ἀ. Θρ. Ἡ Ἑλλάδα γυρεύει τὸν ἑαυτὸ της, ἔρχομαι ἀμέσως σ' αὐτή.

Ὁ συγγραφέας, ἀφοῦ γκρέμισε τίς ἀξίες τίς ἠθικὲς τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ, ἀφοῦ πείστηκε ὅτι καμμιά σωτηρία, καμμιά πρόοδος δὲν μπορεῖ νὰ ξεπηδήσῃ ἀπὸ τὰ φυλλοκάρδια τοῦ νεοελληνικοῦ λαοῦ, θέλησε νὰ μᾶς δώσῃ ἕνα ἀντιστήκωμα: νὰ μᾶς ὑποδείξῃ τίς πηγές, ἀπὸ τίς ὁποῖες θὰ φέρουμε τὸν πολιτισμό. Ἡ Εὐρώπη! Αὐτὴ πρέπει νὰ φτάσουμε, μ' αὐτὴ νὰ ἐξισωθοῦμε, αὐτὴ νὰ μιμηθοῦμε τυφλά. Καὶ θὰ ἔρτῃ πιά μιά μέρα ποὺ θὰ ἀφομοιωθοῦμε τελικὰ, θὰ γίνουμε καὶ μεις Εὐρωπαῖοι. Αὐτὰ συμβουλεύει ὁ Ἀ. Θρ.

Δὲν πιστεύω προσωπικὰ ὅτι ὁ νεοελληνικὸς λαὸς ἀποτελεῖ ἕνα φαινόμενο ξεχωριστὸ σ' ὅλο τὸν κόσμο. Πιστεύω ὅμως ὅτι εἶναι λαὸς ἔξυπνος, μὲ πίστη στὰ ἰδανικά του, μὲ δύναμη νὰ ὑποτάξῃ τὰ ξένα στοιχεῖα καὶ νὰ τὰ κάνην δικά του (πρὸς τὴν συμμόρφωση τῶν ξένων λέξεων καὶ τὸ σλαβικὸ ζήτημα). Πιστεύω ὅτι σὲ μιά φωτεινὴ καθοδήγηση, μὲ μιά πολιτικὴ στοργὴ θὰ μπορέσῃ νὰ ἀναπτύξῃ τίς ἠθικὲς του δυνάμεις, «νὰ ξεπεράσῃ τὸν ἑαυτὸ του» ὅπως λέει ὁ συγγραφέας, ἀλλὰ πάντα μὲ κέντρο τίς ἀτομικὲς του ψυχικὲς δυνάμεις. Ἐπίσης πιστεύω ὅτι γιὰ νὰ γεννηθῇ μιά λογοτεχνία ἀληθινὴ πρέπει νὰ προϋπάρχῃ πίστη στὸν ἑαυτὸ μας καὶ ὄχι διάθεση γιὰ ξενικὲς θεματογραφίες. Νὰ πάρουμε ἀπὸ τὴν Εὐρώπη ὅ,τι μᾶς εἶναι χρήσιμο, κυρίως γιὰ τὴν καθημερινὴ ζωὴ. Ἀλλὰ νὰ μιμηθοῦμε μαῖμουδίστικα τοὺς Εὐρωπαίους ὄχι μόνο βλαβερό τὸ βρίσκω, ἀλλὰ καὶ πραχτικὰ ἀστεῖο. Ὁ συγγραφέας μᾶς διευκολύνει: νὰ στείλουμε λέει στὴν Εὐρώπη παιδιὰ νὰ σπουδάζουν, νὰ παρακολουθήσουν τὰ σύγχρονα ρεύματα, μὲ τὸ σκοπὸ νὰ μᾶς τὰ μεταφέρουν καὶ νὰ κινήσουν καὶ σὲ μᾶς τίς ἴδιες ἀνησυχίες, (σ. 60). Εἶναι τάχα αὐτὸ δυνατό; — Διστάζω πολὺ νὰ τὸ παραδεχθῶ. Πρῶτα-πρῶτα γιατί ἔχω σχηματίσει τὴν ἀντίληψη ὅτι ἡ Εὐρώπη, ἡ κουρασμένη Εὐρώπη δὲν ἔχει σήμερα, ὅπως μιὰν ἄλλη ἐποχὴ, στοιχεῖα, ποὺ νὰ μποροῦν νὰ ἀφομοιωθοῦν, καὶ νὰ ἐμπνεύσουν. Ἡ σημερινὴ φιλολογικὴ καὶ καλλιτε-

χνικὴ κίνηση καὶ τὰ προβλήματα, ποὺ ἀπασχολοῦν τοὺς πρωτοπόρους τῆς Εὐρωπαϊκῆς σκέψης, δὲν μπορεῖ χωρὶς ζημία νὰ μεταβιβαστοῦν σ' ἕνα μέρος, σὰν τὴν Ἑλλάδα. Ὑστερα δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε καὶ τοῦτο: ὅτι, δηλαδή, πολὺ συχνὰ ἡ Δύση στρέφεται πρὸς τὴν Ἀνατολή. Ἀπόδειξη ἡ μεγάλη πρόοδος τῶν ἱστορικῶν ἐπιστημῶν, ποὺ ἀναφέρονται στὶς χώρες τῆς Ἀσίας καὶ ἡ ξεχωριστὴ δόξα ἐνὸς ἀνθρώπου, ἀντιπροσώπου τοῦ Ἀνατολικοῦ πνεύματος, τοῦ Ραμπιτρανὰ Ταγόρ.

Μὰ ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ ὑπάρχει μιά πολὺ σοβαρώτερη ἀντίρρηση. Εἶνε ἀλήθεια, κάτι τόσο εὐκολο, τόσο ἀπλὸ νὰ μπάσουμε στὴ χώρα μας προβλήματα, ποὺ δὲν ἔχουν γεννηθῇ μοναχὰ τους μὲς στὴν ψυχὴ μας, ὄχι γιατί ἱστορικοὶ ὅροι μᾶς ἐσπρωξαν σὲ μιά πνευματικὴ ἐπικοινωνία μὲ ξένους πολιτισμούς, ἀλλὰ μόνο καὶ μόνο γιατί συνειθίζονται στὴν Εὐρώπῃ; — Ἀτομικά, πολὺ ἀμφιβάλλω καὶ φοβοῦμαι μήπως μιά τέτοια ἄγνοια προσπάθεια πνίξῃ καὶ τὴ μικρὴ φλόγα ποὺ ἀκόμα σιγοκαίει μέσα στὰ στήθια μας. Γιατί, γιὰ νὰ δημιουργήσῃ κανεὶς πρέπει νὰ αἰστανθῇ πῶς ἔχει νὰ δώσῃ κάτι ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του, πῶς ἡ ζωὴ του εἶναι ἀρκετὰ πλούσια, ὥστε νὰ ἀπλωθῇ καὶ νὰ δώσῃ τὴν πνευματικὴ χαρὰ καὶ στοὺς ἄλλους. Γιατί ἡ λογοτεχνία δὲν εἶναι μιά συνήθεια, ποὺ νὰ τὴν ἀποχτᾷ κανεὶς, ὅπως ἀποχτᾷ τὴ γνῶση μᾶς γλώσσας, θεματογραφώντας καὶ μιμούμενος ὀρισμένους συγγραφεῖς. Στὴν Ἑλλάδα διαβάζει κανεὶς πολλὰ μέτρια ἢ κακοσυγγραφεῖς. Στὴν Ἑλλάδα διαβάζει κανεὶς πολλὰ μέτρια ἢ κακογραμμένα ἔργα νέων λογοτεχνῶν. Ἄν ὅμως ἐπιχειρήσῃ κανεὶς νὰ διαβάσῃ ἔργα νέων λογοτεχνῶν, ποὺ τυχαίνει νὰ ζοῦν στὸ Παρίσι, ἢ ὅπου ἄλλο, — δὲν ἐννοῶ, βέβαια, μερικῶν, ποὺ ἔχουν πάρει μιά ὀρισμένη θέση στὴν Ἑλληνικὴ ἢ στὴ Γαλλικὴ Φιλολογία, οὔτε μερικῶν νέων, ποὺ τὸ ἔργο τους ὑποδείχνει κάποια προσπάθεια — θὰ ἀποθαρρυνθῇ τελειωτικά. Θὰ ἴδῃ ἕναν Ἕλληνα, ποὺ πασχίζει νὰ ψευτίσῃ τὸν ἑαυτὸ του, γιὰ νὰ φανῇ πῶς μπήκε στὴ γαλλικὴ ζωὴ καὶ ἔζησε ὅλα τὰ προβλήματα, ποὺ τὴν ἀνησυχοῦν!

Ἀπὸ τὴν ὥρα, ποὺ ἄρχισα νὰ γράφω αὐτὸ τὸ σημεῖωμα ἕνα ὄνομα ἔρχεται ἀδιάκοπο στὸ νοῦ μου, τὸ ὄνομα τοῦ Σολωμοῦ καὶ τὸ δικό του τὸ παράδειγμα. Ὁ καθένας ξέρεῖ πῶς ὁ μέγας μας ποιητὴς μελέτησε πολὺ τίς ξένες φιλολογίες — φιλολογία μάλιστα ἀκμῆς καὶ ὄχι ξεπεσμοῦ — καὶ πῶς ἐνδιαφέρθηκε γιὰ τὰ προβλήματα, ποὺ ἀπασχολοῦσαν τὴν Εὐρωπαϊκὴ σκέψη. Ὄντας ὅμως ἀληθινὸς ποιητὴς κατῴρθωσε σιγὰ-σιγὰ νὰ ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ τὸ βάρος τῆς μελέτης καὶ νὰ δημιουργήσῃ τίς βάσεις μᾶς λογοτεχνίας, στηρίζομένης πάνω στὸν νὰ δημιουργήσῃ τὴν ἐθνικὴν ἀρετὴν. Τὰ λιγοστά συντρίμματα τῶν «Ἐλευθέρων Πολιτικῶν» καὶ τὰ ἄλλα μικρότερα ἀριστουργήματα τῆς τελευταίας ποιητικῆς του περιόδου δείχνουν πόσο ὁ Ποιητὴς προσπάθησε νὰ δώσῃ στὰ νοήματά του τὸ ἐντομα τὸ ἐθνικόν,

τὴν κλασσικὴ ἀπλότητα καὶ τὸ χρῶμα τοῦ δημοτικοῦ στίχου. Καὶ — γιὰ νὰ τελειώσω ἐπὶ τέλους τὸ πολὺ μακρὸ μου σημεῖωμα — θέλω νὰ ἀναφέρω τὸ στοχασμὸ τοῦ ἴδιου τοῦ Σολωμοῦ σχετικὰ μὲ τὸ ζήτημα ποῦ μᾶς ἀπασχολεῖ: «ὁ θεμελιώδης ρυθμὸς, λέγει, ἄς στηλωθῇ εἰς τὸ κέντρο τῆς Ἑθνικότητος, καὶ ἄς ὑψώνεται κάθετα, ἐνῶ τὸ νόημα, ἀπὸ τὸ ὁποῖο πηγάζει ἡ Ποίηση, καὶ τὸ ὁποῖο αὐτὴ ὑπηρετεῖ, ἀπλώνει βαθμηδὸν τοὺς κύκλους του».

Παρίσι, Ἰούνιος 1928.

ΔΙΟΝ. Α. ΖΑΚΥΘΗΝΟΣ

ΤΕΤΡΑΣΤΙΚΑ

I

ΕΙΣ ΤΟΝ Κ. ΑΝΤ. ΜΑΤΕΣΙΝ

Τὸ προτινὸ σπιτάκι μας κονιάζω ποῦ χαλοῦν
θωρῶ τὴν καμαροῦλλα μου φῶς ὅλη, δίχως στέγη,
καὶ μὲ τὲς πέτρες χρόνια μου, θαρρῶ, κατρακυλοῦν
καὶ καθεμιὰ τους σκορπιστὴ κάποιο κρυφὸ πῶς λέγει!

II

Παιδοῦλλα καὶ στὸ φέρετρο πῶς ὁμορφα κοιμᾶται.
Ἄ! τὰ κλειστὰ ματάκια δὲν θ' ἀνοίξῃ ἄλλο πρωῒ.
Μὰ πάλι σὰν παρηγοριὰ στάχνά χεῖλη πλανᾶται:
μυστήριον εἶν' ὅχι ὁ θάνατος, μυστήριον εἶν' ἡ ζωὴ!

ΣΙΜΟΣ ΜΕΝΑΡΔΟΣ

Ν. Β. ΤΩΜΑΔΑΚΙΣ

Ο ΣΟΛΩΜΟΣ ΚΑΙ Η ΓΛΩΣΣΑ ΜΑΣ

Πολλοί 'ναι οἱ δρόμοι πῶχει ὁ νοῦς.
(Δ. Σολωμός)

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο).

Μετὰ τριετίαν ἀφιερώνει εἰς τὰ Γράμματα δλοκλήρους σελίδας λέγων ὅτι «ὡς τὴν ὥρα ὅσοι γιὰ τὴ γλῶσσα μίλησαν τοῦ Σολωμοῦ τὰ εἶπαν κάπως σύντομα καὶ γενικὰ καὶ λίγο ἀόριστα· κ' ἐκεῖνοι ποῦ ὀρθὰ εἶδαν κ' ἐκεῖνοι ποῦ δὲν εἶδαν τίποτα,..... Καθὼς ὅλες οἱ ιδέες δὲν τοῦ ἤρθεν (τοῦ Σολωμοῦ) ἀνεδοκατέβατη καὶ ἡ γλωσσικὴ ιδέα. Καὶ δὲν πρέπει νὰ λησμονηθῇ τοῦτο: Ὅσο ἡ ποίηση τοῦ Σολωμοῦ ἀνυψώνεται τόσο ἡ γλῶσσα του γίνεται κανονικώτερη, δηλὰ δὴ δασκαλικώτερη» (1). Προτείνει δὲ νὰ ἐξετασθῇ «ποῦ θὰ

(1) Κ. Παλαμᾶ Γράμματα Α—Β 1904—1907 Α' σ. 39.

ἦταν εὐκολο νὰ διορθωθῇ σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους τῆς δημοτικῆς ἢ γλῶσσα (τοῦ Σολωμοῦ) δίχως νὰ πάθῃ τίποτε ἢ μορφὴ τοῦ στίχου καὶ ποῦ τέτοιο διόρθωμα θὰ ἦταν ἀδύνατο» (1). Ἡ πρότασις αὐτὴ δὲν πιστεύω νὰ ἐλέγχθῃ εἰς τὰ σοβαρά. Διότι τότε θ' ἀναλάβω κ' ἐγὼ νὰ ἐξελληνίσω τὸν κ. Παλαμᾶν ὅπως κάποιος ἄλλος κάποτε τὴν Ἐρωφίλην. Ἀκόμα προτείνει νὰ εὐρωμεν τοὺς ἰδιωτισμούς, τὴν ἐπίδρασιν τῆς Ἑπτανησιακῆς, τῆς Κρητικῆς γλώσσης κλπ. καὶ «ποῦ καὶ πῶς φαίνεται ἡ ἐνέργεια τῆς καθαρεύουσας» (2).

Καὶ ὁ Σπυρίδων Λάμπρος παραβάλλων καθ' ὅλα τὸν Σολωμὸν μὲ τὸν Σιμωνίδην τὸν Κεῖον, ὅχι καὶ τόσον ὡς νομίζω ἐπιτυχῶς, ἐπιλέγει «Τέλος δ' ὡς ὁ Σιμωνίδης λέγεται ἀποπειραθεὶς νὰ γίνῃ ἀναμορφωτὴς τῆς ἀρχαίας ὀρθογραφίας.....εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἀλφάβητον, οὕτως ὁ Σολωμὸς ἐπεζήτησε ν' ἀποδῇ ἡγέτης τῆς γλωσσικῆς σχολῆς, ἥς τὰς ἀρχὰς διατρένωσε μὲν ἐν τοῖς ποιητικοῖς αὐτοῦ ἔργοις, ἐξέβηκε δ' ἐν τῷ διαλόγῳ μεταξὺ Ποιητοῦ καὶ Σοφολογιωτάτου» (3).

Ὁ Σολωμὸς ἐθεωρήθη ἀνέκαθεν ὁ ὑπέρμαχος τοῦ δημοτικισμοῦ καὶ εἶθε ὁ δημοτικισμὸς τέτοιους μόνον νὰ εἶχεν ὑπερμάχους. «Ὁ δημοτικισμὸς παλεύοντας» λέγει ὁ ἐπικριτὴς τοῦ Σολωμοῦ Φάνης Μιχαλόπουλος «ἐνα μόνον ὄνομα ἐπεκαλέστηκε, ἐνα μόνον ὄνομα πρόβαλε πάντοτε ἐναντίον τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς μούχλας ποῦ τὸν χτύπαγε καὶ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἦταν Σολωμός» (4). Καὶ πραγματικῶς. Ὁ Σολωμὸς ὅμως εἶναι πολὺ διάφορος ἀπὸ ὅτι τὸν ἐφαντάζοντο καὶ τὸν ἐπιθυμοῦσαν.

Ζῶντος τοῦ Σολωμοῦ εἶχαν δημοσιεῦθῇ ἀπὸ ὅσα εἶχε γράψει, ἐν γνώσει του μὲν 16 ὀκτάστιχα τοῦ Λάμπρου εἰς τὴν Ἀνθολογίαν (1834) καὶ ἡ Φαρμακωμένη (1857), ἐκ χειρογράφου δὲ τὸ ὁποῖον εἶχεν ὁ Τρικούπης εἰς Μεσολόγγι, ὁ ὕμνος (1824) (5). Ἀκόμη ἐδημοσιεύθη χειρόγραφος ἡ Ὁδὴ εἰς Μοναχὴν (1829), ὡς μαρτυρεῖ ὁ Πολυλάς (6), ἐν ἀγνοίᾳ του δὲ κλαπέντα ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου Στράνη εἰς Κέρκυραν, ἐνῶ ὁ ποιητὴς ἔμενεν εἰς Ζάκυνθον, ἰταλικά του ποιήματα (7). Εἶχεν εἶπει δὲ ὅτι θὰ ἐτύπωνεν ἕνα μέρος τῶν Ἑλευθέρων πολιορκημένων (8).

(1) Αὐτόθι σ. 40 κ. ε.

(2) Γύρω στὸ Σολωμὸ Β' σ. 165—166.

(3) Γύρω στὸ Σολωμὸ Β' σ. 165—166.

(4) Εἰς περιοδικὸν Κριτικὴ ἀρ. 8 σ. 66.

(5) Βλέπε Γύρω στὸ Σολωμὸ Β' τὸν πρόλογον τοῦ Παλαμᾶ σ. 74—75 καὶ τῶν ἀπάντων τοῦ Σολωμοῦ πρόλογον Πολυλά σ. λα', καὶ ὅσα ἐσχάτως ἔγραψεν ὁ Βλαχογιάννης.

(6) Εἰς πρόλογον ἀπάντων σ. κθ'.

(7) Rime improvisate del N. Sig. Con. Dionisio Salamon, Corfu 1822.

(8) Σολωμοῦ ποιήματα καὶ Ὁδὴ εἰς τὸν θάνατόν του ἐν Ἀθήναις 1857 ἐκ-

Μετά τὸν θάνατόν του ἔχομεν διαφόρους ἐκδόσεις (1) ἢ κυριωτέρα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ γενομένη συνεργασία Κουαρτάνου, Μάτεσι, Πολυλά κλπ., μὲ τοὺς γνωστοὺς προλόγους τοῦ πρώτου καὶ τοῦ τελευταίου (2).

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι οὐδεὶς μέχρις σήμερον ἐσεδάσθη ὅσον ἔπρεπε τὰ χειρόγραφα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ποιητοῦ. Ὁ Πολυλάς βεβαίως εὐρέθη πρὸ χάους, διότι ἐνῷ θ' ἀνέμενε συγκεκροτημένα ποιήματα δὲν ἤυρε παρὰ ράκη. Καὶ αὐτὰ τοῦ τὰ παρέδωκεν ὁ ἀδελφὸς τοῦ ποιητοῦ Δημήτριος, ὑπάρχει δ' ὁπότεν οὐκ εἶναι μὲν μικράνῃ ἢ δόξῃ τοῦ ποιητοῦ εἴτε ἐκάησαν (3), εἴτε ἐκρύβησαν τὰ χειρόγραφα του. Ἐκείνα τὰ ὅποια εὐρέθησαν «μονάχα ξεσκίσματα πού δὲ ράβονται, χάσματα πού δὲ γιομίζονται, μόνάχα λίγα συντρίμματα τῶν ἀλθερίων κόσμων. Πεζὰ σχεδιάσματα, Ἰταλικά, μισὰ κομμάτια, ἀπομωνωμένοι στίχοι... ὀλιγόστιχες ἀράδες, στοχασμοὶ ἀσυνάρτητοι... κάποια ἐλπίδα γλυκότερη (οἱ ἐκδότες) πῶς κάπου μὴ μέρῃ ἢ θεῖα δικαιοσύνη θὰ παρουσίαζε τὰ ἔργα» ὡς μᾶς λέγει ὁ Παλαμάς (4), προτρέπων εἰς τὴν ἐπανεξέτασιν τῶν κριθέντων (1901). Ὅταν λοιπὸν πάλιν ἐπανεξεδίδετο ὁ Σολωμὸς (1901) ὁ Παλαμάς διερωτᾷται εἰς τὰ σωζόμενα τὰ ὅποια εἶναι γνήσια ἢ καὶ νόθα «σὲ ποιὰ μεριά δούλεψε τὸ χέρι τοῦ ποιητοῦ καὶ πού τὸ χέρι τοῦ ξένου; Δὲν τὸ καλογνώριζομε.... Πῶς τὴν ἤθελε τὴ δημοτικὴ γλῶσσα ὁ ποιητής; καλὰ δὲν τὸ ξέρομε, ἀφοῦ καλὰ δὲ τὸ ξέρομε πῶς τὴν ἔγραφε» (5). Τὸ ζήτημα εἶνε τόσο σπουδαῖον καὶ ὅμως τὸ εἶχαν ἀφήσει νὰ κοιμᾶται.

Ὁ Πολυλάς εἰς τὰ προλεγόμενα μᾶς λέγει· «Ἴδου ὅσα δύναμαι νὰ μαρτυρήσω περὶ τοῦ μεγάλου ἀνδρός, ἀπὸ τὴν *προφορικὴν παράδοσιν* τοῦ ἰδίου καὶ τῶν φίλων του, καὶ ἀπὸ τὴν *θρησκευτικὴν ἔρευνα* τῶν ἰδιογράφων του ὅσα ἤυρε καὶ μοῦ ἐπαράδωκε ὁ ἀξιότιμος ἀδελφός του» (6), καταφανὲς δὲ εἶναι ὅτι καὶ ὁ Πολυλάς ἐνόμιζεν ὅτι ὑπῆρχον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του τὰ ἔργα τοῦ ποιητοῦ, ἀδιάφορον ἂν δὲν ἐγνώριζε ποῦ, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ τέλους τοῦ προλόγου του εἰς τὰ *Εὐδοκίμωτα*. Καὶ ἐνῷ ὁ Παλαμάς ἐχαρκατήριζε τὴν ἐκδόσιν τοῦ 1859 «κριτικὴ» καὶ γενομένην «μὲ ὅλην τὴν δυνατὴ

δόξαι Μαιτσακίνος καὶ Δαλλαπόρτας—Συλλογὴ τῶν γνωστῶν ποιημάτων τοῦ ἱππότη Λ. Κόμ. Σολωμοῦ ἐν Ζακύνθῳ τυπογρ. Ρωσολίμου 1857—Δ. Σολωμοῦ τὰ εὐδοκίμωτα. Δαπάνη Τερζάκη, Κέρκυρα 1859—Ἄπαντα, μὲ προλεγόμενα τοῦ Δ. Βιάζη· ἐκδότης Ραφτάνης 1880 Ζάκυνθος—ἡ ἐκδόσις τοῦ 1901 εἰς τὴν βιβλιοθήκην Μαρασλῆ—καὶ ἡ εἰς τὴν ὁποίαν παραπέμπομεν τοῦ Ἐλευθεροδάκη. Ὑπάρχει καὶ ἐκδόσις πανηγυρικὴ (Λεωρέττη) Ἀθήναι 1903 οὐχὶ σοδασά.

(1) Βλέπε βιβλιογραφίαν.

(2) (3) Γύρω στὸ Σολωμὸ Β' 41—44.

(4) Αὐτόθι σ. 82.

(5) Αὐτόθι σ. 74.

(6) Εἰς προλεγόμενα σ. 46'.

προσοχὴ καὶ τὴν εὐλάβειαν» (1), ἀπεδείχθη κατόπιν ὅτι οὔτε τὸ ἐν εἶχεν ἡ ἐκδόσις οὔτε τὸ ἄλλο. Διότι ἐνῷ οἱ περισσότεροι ἐδίσταζαν διὰ τὸν θρόνον τῶν χαμένων χειρογράφων τοῦ ποιητοῦ, ὁ δὲ Φ. Μιχαλόπουλος ἀπεφαίνετο ὅτι «ὁ Σολωμὸς ἔμεινε καὶ θὰ μείνῃ ἕνα θαυμαστὸ ἀπόσπασμα χωρὶς τὴν ἐλπίδα τῆς ἀνευρέσεως καὶ νέων συμπληρωμάτων γιὰ τὴν τέτοια δὲν ἐγράφουν ποτέ» (2), ἰδοὺ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1926 ὁ κ. Καιροφύλας μὲ δύο χρονογραφήματά του εἰς τὴν Ἑστίαν (3) μᾶς ἀγγέλει ὅτι ἤυρε τὰ χειρόγραφα τοῦ ποιητοῦ, πεζὰ, Ἑλληνικά, παραλλαγὰς, ἐλευθέρους πολιορκημένους, πόρφυραν, ἀκόμη καὶ τὸ λυρικὸν ποίημα τοῦ Byron πολὺ διαφορετικὸν ἢ ὅτι τὸ γνωρίζομεν ἡμεῖς. Τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο δυνατόν παρὰ νὰ ἐνέχῃ σημασίαν καὶ κάθε δημοσίευσίς μελέτης διὰ τὸν Σολωμὸν ἔπρεπε ν' ἀνασταλῇ ἕως ὅτου ἴδῃ κανεὶς τὰ συμπεράσματα τοῦ Καιροφύλα.

Τὸ συμπέρασμα βέβαιον δὲν ἦτον ἀποκαρδιωτικὸν ἀλλ' ὅχι καὶ τὸ εὐκατὸν. Ἐνόησα ὅτι ὅσοι ἐξέδωσαν ἕως τώρα τὸν Σολωμὸν τὸν ὀρθογράφησαν ὅπως ἤθελεν ὁ καθένας, καὶ ὅτι δὲν ἦτο μόνος εἰς τοῦτο ὁ καθηγητὴς Ν. Πολίτης διὰ τὴν ἐκδόσιν τοῦ 1901. Ἔτσι καὶ ὁ Καιροφύλας ἀντὶ νὰ ἀφίσῃ τὴν ὀρθογραφίαν τοῦ ποιητοῦ ὅπως ἦτο, μὲ ὅλα τὰ λάθη καὶ τὰς διορθώσεις τῆς, τὴν μετέδωκε κατὰ τὴν ὁρεξίν του, μεταφράσας καὶ τὰ Ἰταλικά ποιήματα εἰς γλῶσσαν δημοτικὴν διὰ νὰ ὁμοιάζουν δῆθεν μὲ τὴν γλῶσσαν τοῦ Σολωμοῦ.

(Ἐχει συνέχεια).

N. B. ΤΩΜΑΔΑΚΙΣ

(1) Ἐνθα καὶ ἀνωτέρω σ. 78.

(2) Κριτικὴ ἀρ. 11 σ. 92.

(3) Ἐφημερίς «Ἑστία» 18 καὶ 19 Νοεμβρίου 1926 ἀρ. φύλλων 11609, 11610.

ΣΤΗΝ ΚΥΡΙΑ ΑΣΠΑΣΙΑ ΧΑΛΚΟΚΟΝΔΥΛΗ (ΤΟ ΓΕΝΟΣ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ)

Πόσα φωλιάζουν μέσα σου! τὸ ἡρώϊκὸ τὸ αἷμα
πού σοῦδωσε ὁ πατέρας σου κι' ἀνθεῖ μέσ' τὴν καρδιά σου,
—τὸ νοιώθω ἀπ' τὸ νοσταλγικὸ καὶ τὸ βαρὺ σου βλέμμα—
παλεύει μὲ τὴν κούραση τῆς μητρικῆς γεννιᾶς σου.
Μ' ἂν καὶ σὲ πάθος σιωπηλὸ τυλίγῃ ἡ ζωὴ σου,
ἀσβυστὴ πάντα τὴν κρατᾷ τὴ φλόγα τῆς φωτιᾶς σου.
Στὴν ὕφανε ἡ λεβέντισσα ἡ Μάνη τὴν ψυχὴ σου,
κι' ἡ ἐρωτιάρα ἡ Βενετιά τὴν ξωτικὴ ἐμορφιά σου.

ΣΤΟ ΓΡΙΑΛΟ

Καῦμένη γοῖλλο πού τὸ ἴδιο λές
τραγουδῇ πάντα κροί—κροί—κροί.
Μ' αὐτὲς σου τίς φωνὲς τίς κλαυθμηρὲς
σάν τί νὰ λές;
Λές τὴ ζωὴ πικρή.

ΜΙΚΕΛΗΣ ΑΒΛΙΧΟΣ

ΠΕΙΡΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗ ΚΕΦΑΛΟΝΙΑ

ΔΥΟ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

Και γιὰ τὴ Κεφαλονιά ἦταν ἀληθινὴ μάστιγα στὰ περασμένα χρόνια ἡ πειρατεία, ἡ ἐνσάρκωσι αὐτῆς τῆς βίας, ποῦ ἔσπερνε τὸ τρόμο καὶ τὴ καταστροφὴ σ' ὅλα τὰ νησιά καὶ σ' ὅλα τὰ παράλια τῆς Μεσογείου ἀπ' τὴ παλιὰ ἐποχὴ ἕως τὰ τελευταῖα χρόνια, ποῦ οἱ Γάλλοι ἔβαλαν τελεία καὶ παύλα στὴν κηλὶδα αὐτῆς τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐνὰ ἐπάγγελμα ὄχι βέβαια ἀπαλλαγμένο ἀπὸ κινδύνους, μὰ τόσο προσδοφόρο, ὅσο τοῦ πειρατῆ, ἀνοιγε τὴν ὁρμηξὴ καὶ ἀρχόσχολου καὶ ριψοκίνδυνου ἀνθρώπου.

Ἡ πειρατεία, εἶπαμε, εἶνε ἐφεύρεσι τῶν ἀρχαίων χρόνων (1) καὶ φυσικὰ καὶ ἡ Κεφαλονιά δὲν τὴ γινώρισε χθές. Μεγάλες διαστάσεις ἔλαβε στοὺς χρόνους τοὺς Ρωμαϊκοὺς. Μὲ κέντρα τὴ Κιλικία καὶ ἄργότερα τὴ Κρήτη κρατοῦσε στὰ χέρια τῆς ὅλης τῆς Μεσογείου. Ὁ Πομπήιος χρειάσθηκε 3 χρόνια γιὰ νὰ τὴν ἐξολοθρεύσῃ. Καὶ τότε θὰ ὑπέφερε ὄχι λίγος ἡ Κεφαλονιά, μὰ οἱ εἰδήσεις εἶναι πολὺ λίγες. Πέρασαν χρόνια πολλὰ καὶ ἔπρεπε νὰ πέσῃ ἡ ναυτικὴ δύναμις τοῦ Βυζαντίου γιὰ νὰ ξεφυτρώσουν ἕνα σωρὸ κυρίαρχοι τῆς θάλασσας καὶ νὰ ξαναζήσῃ ἡ πειρατεία στὴ παλιὰ τῆς ἔκτασι καὶ ἀγριότητι. Οἱ πειδ φοβεροὶ εἶναι οἱ Ἀγαρηνοὶ ἢ γιὰ νὰ μεταχειρισθούμε τὸ λαϊκὸ τοὺς ὄνομα, οἱ Σαρακηνοὶ.

Ἀκόμα καὶ σήμερα σώζεται ἡ ἀνάμνησις τῶν ἐπιδρομῶν αὐτῶν. Δὲν εἶναι σπάνια τὰ τοπωνυμικὰ Σαρακηνία Σαρακηναῖο, ποῦ χωρὶς ἀμφιβολία σὲ τέτοιες ἐπιδρομὰς ἔχουν τὴν ἀρχὴν τους. Κι' ἀφοῦ ἔγινε λόγος γιὰ τοὺς Σαρακηνοὺς πρέπει νὰ σημειώσουμε ὅτι ἀξιόλογες πληροφορίες γι' αὐτοὺς μᾶς δίνουν οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς ὅπως π. χ. ὁ Γεώργιος Φραντζῆς (2) ὁ Ἰωάννης Ζωναρᾶς (3). Ὅταν ὑπῆρχε μιὰ δύναμις ναυτικὴ, ἱκανὴ νὰ ἐπιβληθῇ, ἡ πειρατεία λιγότερευε, ὅταν ἔλειπε ἡ δύναμις αὐτῆς, ἡ ἀστυνομία τῆς θαλάσσης, καὶ ὅπως λέει ὁ Παπαρηγόπουλος (4), ξαπλωνόταν πάλι σὲ μεγάλο βα-

(1) Στὴν ἀρχὴ μάλιστα τὴ θεωροῦσαν μιὰ ἐντιμὴ δουλειά. Οἱ ὁμηρικοὶ ἥρωες καυχῶνται γιὰ τέτοιες παλληκαριές ὁ δὲ Θουκυδίδης (Θουκ. Α', 5) βεβαιώνει ὅτι... καὶ τὸν πλείστον τοῦ βίου ἐντέθεν (ἐν τῇ ληστείας=πειρατείας) ἐποιοῦντο οὐκ ἔχοντάς που αἰσχύνῃν τοῦτο τοῦ ἔργου, φέροντες δὲ τι καὶ ὀφείας μᾶλλον καὶ εἶναι: ἡ ἐποχὴ τῆς ὀλικῆς βίας.

(2) Φραντζῆς Χρον. Α', 34 (πρόκειται γιὰ κάποιον ἀρχηγὸ Σαρακηνῶν ἐπὶ Βασιλείου Α'). . . . καὶ ἐξορμήσας ἐν τῇ Κρήτῃ τὰς ἐν τῇ Αἰγαίῳ πελάγαι νήσους ἐληΐσατο καὶ αὐτὴν τὴν Πέλοπος νήσον κατέβαλε καὶ τὰς κάτωθι αὐτῆς νήσους ἐλήσας, Ζάκυνθόν τε καὶ Κεφαλληνίαν.

(3) Ζωναρᾶ Χρονογρ. Ι. Σ', 169 . . . «ἐξ Ἀφρικῆς δὲ ἔτρεται νῆες ἐξήκοντα παρμεγέθεις ἐξώρμησαν καὶ τῇ ὑπὸ Ρωμαίων καὶ αὐταὶ ἐλυμαίνοντο καὶ μέχρι Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου προήλθοσαν (ἐνν. οἱ Ἀγαρηνοί).»

(4) Κ. Παπαρηγόπουλου Ἱστορ. τοῦ Ἑλλ. Ἔθνους, 5 Β βσ'. 22.

θμό. Κι' εἶναι βέβαιο, πῶς ἕως ὅτου ἡ Κεφαλονιά πέσῃ, ἔπειτα ἀπὸ διαδοχικῆς κατακτῆσεως, ὀριστικὰ στὰ χέρια τῶν Ἑνετῶν (κατὰ τὸ 1500) ὑπόφερε τὰ πάνδεινα ἀπὸ τὰς πειρατικὰς ἐπιδρομὰς. Μὰ καὶ οἱ Ἑνετοὶ δὲν κατώρθωσαν μὲ ὅλη τὴ θαλασσοκρατορίαν τους νὰ ἐξαφανίσουν τὴ πειρατεία. Φυσικὰ τὸ κακὸ περιορίζεται, μὰ πάντα ἐξακολουθεῖ. Δὲν εἶναι πειὰ οἱ Σαρακηνοί. Οἱ νέοι πειραταὶ ἔχουν τὰ καταφύγια τοὺς στὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς, στὸ Ἀλγέριο. Εἶναι τρομεροὶ ναυτικοί. Τὴν ἐπιτυχίαν τους τὴ βασιζοῦνε στὴ γρηγοράδα καὶ στὴ τόλμην τους. Σὰν ἀστραπὴ πετιῶνται σ' ἕνα παράλιο, ἀρπάζουν ὅ,τι βροῦν καί, ἕως ὅτου τὸ καλοκαταλάβουν οἱ Ἑνετοί, αὐτοὶ εἶναι φευγάτοι. Τόσο μάλιστα ἦταν ἀσύλληπτοι, ποῦ στὸ τέλος ἡ Ἑνετικὴ διοίκησις ἀναγκάσθηκε νὰ ὀργανώσῃ εἰδικὴ ὑπηρεσία γιὰ τὴ καταδίωξίν τους. Καὶ ἀναφέρεται στὰ τέλη τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ὁ Ἐμμανουήλ (Πρόντζας) Τυπάλδος, ἀρχηγὸς τῆς ὑπηρεσίας αὐτῆς, ποῦ ὀργάνωσε ἐξυπνα καὶ συστηματικὰ τὴ δράσιν τῆς. Στὰ ψηλότερα μέρη τοῦ νησιοῦ τοποθέτησε φύλακες, γιὰ νὰ τὸν εἰδοποιῶν ὅταν ἔρχονται πειραταί, καὶ εἶχε ἔτοιμο γιὰ ξεκίνημα τὸ καταδιωκτικὸν τοῦ στολίσκου, δηλαδὴ 4 καταδρομικά—καρλακίτσια τὰ ἔλεγαν—πλοῖα.

Οἱ ἐπιδρομὰς τῶν πειρατῶν αὐτῶν, τῶν Βαρβαρέζων (1) ὅπως τοὺς ὀνομάζει ὁ λαὸς—ἦταν ἀναρίθμητες καὶ ἐννοεῖται πῶς προξένησαν καταστροφὰς μεγάλας στὸ νησί. Μιὰ ἔρευνα στὰ ἀρχεῖα καὶ σ' ἄλλες πηγὰς θὰ διαφώτιζε χωρὶς ἀμφιβολία πολὺ τὴ σκοτεινὴ αὐτῇ ἀποψὶ τῆς ἱστορίας τοῦ νησιοῦ. Μέσα στὴ ψυχὴ τοῦ λαοῦ ἐξακολουθεῖ ἀκόμα καὶ σήμερα νὰ ζῇ ἡ τρομάρα τῶν δυστυχισμένων κατοίκων, ποῦ ἂν γλύττωναν καμμιά φορὰ ἀπὸ τὰ χέρια τῶν πειρατῶν, αὐτὸ δὲν μπορούσαν νὰ τὸ ἐξηγήσουν διαφορετικὰ παρὰ ὡς ἐπέμβασι τῆς Παναγίας, ὡς ἐπέμβασι Θεϊκῇ, ὡς θαῦμα. Κι' ἐξακολουθεῖ νὰ ζῇ μὲ τίς παραδόσεις, τὸν πειδ ἀψευδῇ καὶ ἀμερόληπτο μάρτυρα τοῦ παρελθόντος. Οἱ παραδόσεις αὐτὲς εἶναι πολὺτιμες ἀκόμα περισσότερο στὴ περίπτωσιν αὐτῇ, ποῦ ἔρχονται νὰ ἀντικαταστήσουν τὴ μεγάλη ἔλλειψιν εἰδήσεων ἱστορικῶν γιὰ γεγονότα, ἀπὸ τὰ ὅποια πολλὰ ἴσως θὰ μπορούσαν νὰ ἐξηγηθῶν. (2).

Οἱ περισσότερες ὅμως ἀπὸ αὐτὰς ἀναφέρονται: σ' ἕνα ὀρισμένον χωρίο, σὲ μιὰ ὀρισμένη τοποθεσίαν καὶ δὲν ἔχουν γενικώτερη σημασίαν.

(1) Ἔρχεται καὶ ἔδω νὰ ἐπαληθεύσῃ τὸ ρητὸ ὅτι: «οὐδὲν κακὸν ἀμείγες καλῶ» καὶ μάλιστα γιὰ ὅλη τὴν Ἑλλάδα, ὄχι μόνο τὴ Κεφαλονιά. Οἱ Ἕλληνες ναυτικοὶ ἀπὸ τίς καθημερινὰς συγκρούσεις μὲ πειρατὰς ἐξασκήθηκαν τόσο στὴν Πολεμικὴ Τέχνην, ὥστε ν' ἀντιμετωπίσουν ἀποτελεσματικὰ μὲ τὰ παιδαριῶδη τῶν μέσων τοῦς Τούρκικοὺς κολοσσούς σὰν ἀδριανοὶ πολεμιστὰς τοῦ Εἰκοσιέτου.

(2) Τὸ ὅτι τὰ πηλὶώτερα χωρία εἶναι χτισμένα στὰ μεσόγεια καὶ κανένα σχεδὸν δὲν εἶναι χτισμένο στὰ παράλια δὲν πρέπει ν' ἀποδοθῇ, κατὰ τὴ γνώμην μου ἀλλοῦ, παρὰ στὸ φόβο τῶν πειρατῶν.

Ἐμεῖς θὰ σημειώσωμε τίς παραδόσεις, ποῦ ὅπως δῆποτε βγαίνουν ἀπὸ τὴ περίπτωση αὐτή.

Ἡ πρώτη ἔχει σήμερα ἀποκρυσταλλωθῇ στὴ παροιμία.

Οἱ μύλοι ἀργοῦν κι' οἱ δοῦλοι ἀργοῦν
κι' οἱ γαιῶδοι μὴν ὦραν.

Τὴ δημοσίευσεν (1) ὁ Πολίτης καὶ τὴ συνώδευσεν μὲ τὸ ἐξῆς σχόλιο.

Κεφαλληνίας παρὰ Σ. Δ. Παγώνη (κι' οἱ γαιῶδοι σκόλην ἔχουν) Ἀνατ. Κρήτης παρὰ Σ. Ξανθοῦδιδου (οἱ μ. ἀργιοῦν κι' δ. ἀργιοῦν). Ἡ παροιμία ὑποδηλοῖ τὸ μέγεθος τῆς ἐορτῆς εἰς ἣν ἀναφέρεται καὶ τὴν ἐπιβαλλομένην ἀπύλτον ἀποχὴν ἀπὸ πάσης ἐργασίας κατ' αὐτήν. Εἶναι δὲ ἡ ἐορτὴ κατ' ἄλλοις μὲν ἡ Ὑπαπαντὴ τοῦ Χριστοῦ (2 Φεβρουαρίου) κατ' ἄλλοις δὲ τὰ Εἰσόδια τῆς Παναγίας (21 Δεκεμβρίου καὶ διηγούνται ὅτι καθ' ἣν ὦραν εἰσῆρχετο ἡ Παναγία εἰς τὸν ναὸν (κατὰ τὰ Εἰσόδια) ἢ καθ' ἣν ἐξῆρχετο (κατὰ τὴν Ὑπαπαντήν) οἱ μύλοι ἐσταμάτησαν ποῦ εἶδαν αὐτήν, ὁμοίως καὶ οἱ δουλευτάδες εἰς τὰ χωράφια καὶ τὰ ζῶα.

Δυστυχῶς ὁ Πολίτης δὲν ἀναφέρει τίνας εἶναι ἡ αἰτιολογία αὐτῆς τῆς παροιμίας τοῦ Παγώνη ἢ τοῦ Ξανθοῦδιδου. Διότι, στὴ Κεφαλονιά ἡ παροιμία λέγεται γιὰ διαφορετικὴ αἰτία. Τὴν ἀφήγησι ἀφήνουμε σὲ μιὰ Κεφαλονίτισσα γρηοῦλα. Τὴ διηγόταν καὶ τὰ μάτια τῆς ἔλαμπαν ἀπὸ ἓνα ὄχι καὶ δυσκολεξήγητο φῶς. Ἡ παράδοσις εἶναι πολὺ κοινὴ—λέγεται μόνο τῆς Ὑπαπαντῆς—καὶ εἶχε πολλὰ παραλλαγές.

«Τὼ δὲ ντὸ θυμῶμαι. Εἶναι πάρα πολλὰ χρόνια τώρα. Ἦρτανε οἱ Βαρβαρέζοι, πήρτανε ὅτι πράγματα βρήκανε μπροστά τους καὶ μαζί τρεῖς ἀνθρώπους σκλάβους καὶ φύγανε γιὰ τὴ Βαρβαρία. Ἐκεῖ κάπου τοὺς πούλησαν σ' ἓναν ἀφέντη σκληρόκαρδο κι' ἄγριο. Ὅλη τὴν ἡμέρα τοῦ χε καὶ κουβαλοῦσαν μὲ γαιῶδους ἀσβέστη. Ψωμί καὶ νερὸ ἦτανε τὸ φαί τους καὶ τοῦ θανε νὰ κοιμηθοῦν ἀλυσσοδεμένοι τὸ βράδυ σ' ἓναν ἀχερῶνα.

Ἦταν νὰ ξημερώσῃ τῇ Παπαντῆς—βοήθειά μας—Τὸ θυμηθήκανε οἱ μίζεροι σκλάβοι καὶ λέγανε ἀναμεταξύ τους ἀναστενάζοντες· σὰν αὔριο καὶ τί δὲ γένεται στὴ πατρίδα μας. κι' οἱ μύλοι ἀργοῦν κι' οἱ δοῦλοι ἀργοῦν—κα' οἱ Γαιῶδοι σκόλην ἔχουν.

Σὰν ἔμαθε τ' ἀφεντικό τους τί εἶπανε τοῦ λέει ἄγρια· ἔτσι εἶναι;

Θὰ σὰς δείξω γώ. Αὔριο θὰ κάτσουν οἱ Γαιῶδοι. Θὰ κουβαλήτε οἱ ἴδιοι στὴ πλάτη σας τὸν ἀσβέστη. Ἐκεῖνοι τί νὰ ποῦνε. Ἡ ξέρανε πῶς θὰ δούλευε τὸ καμουτσίκι. Τὸ βράδυ γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακὸ τ' ἀφεντικό τους ἔβαλε καὶ τοῦ φυλάγανε. Οἱ σκλάβοι (μ) πρὶν

(1) Ν. Πολίτου Παροιμ. Β', 442.

νὰ κοιμηθοῦνε κάνανε κρυφὰ-κρυφὰ τὸ σταυρό τους καὶ δεηθήκανε στὴ Παναγία. Δοξασμένη ἡ χάρι σου, Παναγία, ἡ δώσε μας τὴ λευτεριά μας ἢ κόψε μας κάλλιο παρὰ τέτοια ζωή. Ἡ Παναγία σὰ (γ) καλοὶ χριστιανοὶ ποῦ ταν ἄκουσε τὴ δέησί τους. Τ' ἄλλο πρωτὶ βρεθήκανε οἱ σκλάβοι στὸ γιὰλὸ κάτου ὄχ' τοῖ Μηνιές (1). Τὴ νύχτα τοῦ φάνηκε πῶς πῆε μιὰ καλόγρη καὶ τοῦ πῆρε. Σὰ φθάσανε στὴ θάλασσα ἄπλωσε τὸ ράσο τῆς καὶ τσόφερε στὸ μέρος, ποῦ βρεθήκανε. Στὸ δρόμο διψάσανε γιὰ νερό.

Ἡ Παναγία τὸ δεῖξε ἓνα μέρος νὰ σκάψουνε, νὰ βροῦνε νερὸ καὶ νὰ πιοῦνε. Τὸ πρωτὶ ἔτσι κ' ἔγινε. Σκάψανε σ' ἐκεῖ τὸ μέρος καὶ βρήκανε νερὸ κ' ἡ βρυσούλα εἶναι τὴ ἀκόμα. Τοῦ βρήκανε μὲ τοῖ ἄλυσσες καὶ τοῖ ἄλυσσες εὐκείες τοῖ φυλάνε τώρα στὴ Παναγία τοῖ Μηνιές» (2).

Ἡ παροιμία αὐτὴ, ἡ ὁποία πρέπει νὰ σημειωθῇ ἔχει ἐνδιαφέρον καὶ ἀπὸ γλωσσολογικῆς ἀπόψεως, (3) εἶπαμε πῶς λέγεται στὴ Κρήτη (εἶναι περὶ φανερό ὅτι στὴ Κρήτη ἀναφέρεται τὸ σχόλιο τοῦ Πολίτη) τὴν ἡμέρα τῆς Ὑπαπαντῆς, γιὰ νὰ φανερώσῃ τὸ μέγεθος τῆς γιορτῆς. Πῶς πρέπει τώρα νὰ ἐξηγηθῇ ἡ διαφορὰ; Μόνο μὲ δυποθέσεις. Ἰσως νὰ λέγαν τὴ παροιμίαν καὶ στὴ Κεφαλονιά γι' αὐτὴ τὴν αἰτία καὶ τῆς Ὑπαπαντῆς νὰ γινε ἐπιδρομὴ τῶν βαρβαρέζων, ποῦ ἀποκρούσθηκε. Τοῦτο ἀποδόθηκε στὴ Παναγία· ἐπλάσθηκε μιὰ παράδοσις σχετικὴ, συνδυάσθηκε κατόπιν ἡ μιὰ μὲ τὴν ἄλλη καὶ ἔλαβε τὴ σημερινή της μορφή.

Ἡ ἄλλη μας παράδοσις ἀναφέρεται στὸ μοναστήρι στὰ Σίσια, ἀπὸ τὰ παλιώτερα καὶ ἱστορικώτερα μοναστήρια τοῦ νησιοῦ. Λένε πῶς στὴν ἀρχὴ ἦταν καθολικόν. πῶς τὸ ἔδρυσεν ὁ καθολικὸς ἅγιος Francesco d' Assisi, ὁ ὁποῖος πηγαίνοντας τὸ 1219 στὴ Συρία καὶ τὴν Αἴγυπτον ἀναγκάσθηκε ἀπὸ τρικυμία νὰ σταματήσῃ στὸ μέρος ὅπου σήμερα εἶναι τὸ μοναστήρι, (4) κι' ἐκεῖ ἄφησε γιὰ ἀνάμνηση μιὰ εἰκόνα τῆς Παναγίας. Ἐπειτα κτίσθηκε ἐκεῖ ἓνα μοναστηράκι.

1) Μηνιές εἶναι χωριὸ τῆς Κάτω-Λειβαδιάς, σχεδὸν παράλιον.

2) Παραλλαγή ἀναφέρει ὅτι οἱ τρεῖς σκλάβοι βρεθήκανε στὸ Κεχρίωνα (παρὰ τὸν Κεχρῶνα) ἓνα μοναστήρι· ἔξω ἀπὸ τὴ πόλιν τοῦ Ληξουριοῦ. Κατὰ τὴν παραλλαγή αὐτὴ στὴ Βαρβαρία τοὺς ἔδεναν κάθε βράδυ ἀπὸ τρία δένδρα. Σήμερα λένε τὰ δένδρα αὐτὰ εἶναι στὸ Κεχρίωνα καὶ μάλιστα τὸ ἓνα ἔσπερ. Ὅπως δὲ καὶ στὴς Μηνιές καὶ στὸ Κεχρίωνα,—τιμῶνται καὶ τὰ δύο στὴ Παναγία—ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τοῦ ὁρόντου ὑπάρχουν ἄλυσσιδες, ποῦ λένε πῶς εἶναι τῶν σκλάβων αὐτῶν.

3) Ἀπὸ τοὺς νεώτερους καὶ φυσικὰ περὶ ἀνείψεως ἀκούει κανεὶς τὴ παροιμίαν ὡς ἔξῃ· οἱ μύλοι ἀργοῦν κι' οἱ δοῦλοι ἀργοῦν κλπ. κατὰ παρετυμολογίαν (ἢ μίλια ἀργοῦ κι' ἡ δόλια ἀργοῦ...) στὴν ὁποία θὰ συνετέλεσε ἐπίδρασις γνωστοῦ νόμου τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας.

4) Δηλαδή στὸ Νότιον μέρος τοῦ νησιοῦ μεταξὺ τῶν περιφερειῶν Λειβαδίας καὶ Ἐλίου.

νά διώξουν τους Γάλλους, και ρίχτηκε στις σκοτεινές φυλακές της Κωνσταντινουπόλεως. Δεν ξανάειδε την πατρίδα του παρά μετά την ειρήνη και για λίγο καιρό, γιατί νέα κακά τον περίμεναν στον τόπο του. Το συντηρητικό κόμμα κι' η άριστοκρατία της Ζάκυθος, που ή παρούσα των Ένετων βοηθούσε τρομερά στο να επιβάλλουν τη δύναμή τους στο λαό, τάβαλαν με τους δημοκράτες που με τον έρχομό των Γάλλων είχαν ξεσηκώσει το δυναστευόμενο λαό τόσο έναντι των ξένων δεσποτών όσον και έναντι των άριστοκρατών του τόπου των. Έτσι ο Γουζέλης που καταγόταν από το λαό, του όποιου ήταν πάντα πιστός κι' ειλικρινής φίλος, κατάλαβε πώς η διαμονή του στη Ζάκυθο ήταν γεμάτη κινδύνους. Έκπατρίστηκε έκουσίως και κατέφυγε στην Τεργέστη απ' όπου περνώντας την Ιταλία πηγαίνει στην Γαλλία, ζητώντας άσυλο, και γράφεται έθελοντής στον Ιταλικό στρατό του Ναπολέοντα με το βαθμό του άξιωματικού. Δυστυχώς τ' άστρο του Βοναπάρτη άχνισε με τη σειρά του κι' ο Γουζέλης έπειτα από πολλές ταλαιπωρίες στη Βόρειο Ιταλία έγκαταστάθηκε και πάλι στην Τεργέστη όπου έκανε τον καθηγητή για να ζή. Άλλά άνθρωποι του χαρακτήρα του Γουζέλη δεν μπορούν να μένουν άδρανεις και να τον που από πολύ ένωρίς μυείται στα μυστήρια της Φιλικής Έταιρείας και άφοσιώνεται στο κολοσσιαίο και επικίνδυνο έργο της συμβολής στην προπαρασκευή του μεγάλου έπαναστατικού κινήματος του 1821. Και δεν μπορεί να ίσχυρσθή κακήρυξη της έπαναστάσεως έσπευσε να επιστρέψη κρυφά στην πατρίδα του, απ' όπου πέρασε έπειτα από λίγο στην Πελοπόννησο με έξηντα ακόμα έθελοντές συμπατριώτες του. Ξεφεύγει την προσοχή πολλές μάχες και ιδίως στις πολιορκίες της Μεθώνης και του Νεόεστρου. Ο ζήλος και η θερμή ποθεινή για την ύπηρεσία της Ιδέας είναι παραδειγματικοί. Κατά τον πόλεμο πολέμησε αδιάκοπα και κόπηση και δραστηριότητά του για την ευτυχία του αναγεννόμενου διοικητική ικανότητά του στάθηκε στο ύψος της άντρείας του. Μπορεί να πει κανείς πώς ήταν άξιος της πατρίδας, η όποια από μέρους της δεν του φάνηκε άγνώμων. Του παραχωρήθησαν γαίες και τιμές κάθε είδους. Μόνο η τύχη του φύλαγε μια σκληρά λύπη. Ένν' γεμάτος τιμές περνούσε ειρηνικά τα γηρατειά του, στο άνθος της ηλικίας του πέθανε ο μοναχογιός του. Ο ποιητής τόσο λυπήθηκε για το αίφνidio τουτο δυστύχημα που δεν επέζησε πολύ. Σ' ένα ταξίδι του που γύριζε από τη Ζάκυθο στα 1843 πέθανε ξαφνικά στην Ήλεια σ' ένα σπίτι όπου είχε περάσει την νύχτα. Θά-

πτηκε στο κοιμητήριο του χωριού "Άγιος Ιωάννης στα περίχωρα του Πύργου (1).

Κρίνοντας τον άνθρωπο από την ζωή του θα μπορούσαμε να τον έχτιμήσουμε όρθά.

Το έργο του Γουζέλη δεν είναι μεγάλο. Ο συγγραφέας του Χάση δεν ήταν ένας λόγιος έπαγγελματίας, παρά την κλίση του στην ποίηση και τα γράμματα. Παρατηρώντας προσεχτικά τον κατάλογο των έργων του βλέπουμε πώς η έμπνευσή του έξαρτιόνταν κυρίως από τις φροντίδες της στιγμής. Στα θρανία του σχολείου, δεκάξη χρόνων, όταν περνούσε ζωή ευτυχισμένη δίχως καμμιά φροντίδα, γράφει έμμετρα το έργο του ο «Χάσης». Άργότερα στο δεύτερο ταξίδι του στην Τεργέστη, ύποχρεωμένος να έξασκει το κουραστικό έπάγγελμα του καθηγητή για ν' ανταποκρίνεται στις άνάγκες του, συντάσσει σχολικά βιβλία (Παιδαγωγικά μαθήματα, 1815). Τέλος η έλληνική έπανάσταση του έμπνέει θέματα πατριωτικά και ιστορικά: «Σάλπισμα πολεμιστήριον», Ναύπλιο 1827 — «Τα κατά τους Έλληνες», Αίγινα, 1836 — «Χρονολογικός πίνακας της Έλληνικής Έπαναστάσεως» — «Δάμων και Φιντίας ή Διονύσιος τύραννος των Συρακουσών», Ναύπλιο, 1835, πατριωτικό δράμα κατά πολύ κατώτερο του «Χάση». Δυο μεταφράσεις. («Το τσάκωμα του "Αη Ρόκου», Βενετία 1805, και η «Γερουσαλήμ Έλευθερωμένη», Βενετία 1807), ένα ποίημα «Η κρίσις του Πάριδος» (Τεργέστη 1817) και ένα βιβλίο Γνωμικών (1832) κλείνουν τον κατάλογο.

Δ. ΒΑΛΣΑΣ

(Μετάφραση ΜΑΡ. ΜΙΝ.)

Στ' άλλο φύλλο: «Ο Χάσης», άνάλυση του έργου.

1) Οι διογραφικές αυτές σημειώσεις όφελονται κατά μεγάλο μέρος στις πληροφορίες του Σάθκ (Νεοελληνική φιλολογία σ. 674) του Π. Χιώτη και του Π. Δ. Αβούρη. Οι τελευταίες δυο προλογίζουν τις εκδόσεις του 1861 και 1900.

ΚΑΠΟΙΑ ΝΥΧΤΙΑ...

Έρριξε λάζο ο Θάνατος
ν' αρπάξει τη Ζωή
σε δαχτυλίδι σφιγγοντας το γύρο του λαιμού της,
Μ' αστόχησε αναπάντεχα,
κ' ένιωσα το λαχτάρισμα του παιδεμού της.

Έφυγε ο μαύρος,
μά θα 'ρθει κάποια νυχτιά τ' Απρίλη
με το μουγκό χαμόγελο
στά όχρά του χείλη.

...Θά πιάσει τότε ο στόχος του
και τη Ζωή θριαμβικά
θα πνίξει, ώϊμένα!

Δράμα 4. Δ'. 1928.

ΚΩΣΤΑΣ Ν. ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΒΡΙΚΟΥ

ΑΠΟ ΤΙΣ "TORTURE DELLA SFINGE,"

ΕΜΜΕΤΡΟΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ 7 ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟ ΣΚΙΛΔΑΡΕΣΗ

(Οἱ ἀναγνώστες μας θὰ γνωρίζουν τὸν ἑλληνα ποιητὴ Βρίκο ἀπὸ τὴν κριτικὴ τῆς παραπάνω συλλογῆς του ἀπὸ τὸν πολὺτιμο συνεργάτη μας Δ. Ζακυνθινό. Θέλοντας ὅμως νὰ γνωρίσουμε πλατύτερα στὴν Ἑλλάδα ἕναν ἑλληνα ξενιτεμένο ποῦ τὸ ἔργο του, ἰταλιστὶ εἶν' ἀλήθεια, ἐχτιμήθηκε βαθειὰ ἀπὸ κριτικούς σὰν τὸν Pietro Fedele, Guido Mazzoni, Benedetto Croce, G. Lipparini, A. Ottolini, G. Borghese, V. Cian, Pierre de Nolhac κτλ. ποῦ ἐνθουσιάστηκαν καὶ μὲ σεβασμὸ ἐξεφράστηκαν γιὰ τὸ ταλέντο του καὶ τὴν ἑλληνικὴν ἐμπνευση τῶν στίχων του, δίνουμε τίς παρὰ κάτω μεταφράσεις ποῦ ἀποδίδουν ἀγνὰ τὴν ποίηση τοῦ Βρίκου). Ι. Α.

ΠΡΕΛΟΥΔΙΟ

Σὲ ἡδονὲς διαφθορᾶς μιὰ σβυσμένη ζωὴ, ὅχι δὲν ψάλλω,
κι' ὁ οἰστρός μου δὲν διαβαίνει τὰ ξένα μονοπάτια.
Μὰ ἀνάλαφρα, ἡ ἀρμονίες, τῆς ἀρχαίας ὁμορφάδας τὴν ὄψη
καὶ δωρικὲς κολῶνες γυρεύουν 'στὴν καρδιά μου
Καλοὺς οἰωνοὺς ζητᾶνε γιὰ ἐλπίδες καινούργιες, σ' αἰώνιες
ἐνθύμησες χρόνων, ποῦ ὁλόφωτοι ἐπεράσαν.
'Ω! ἐσύ, γαλήνια λίμνη, ἡ ψυχὴ μου ἀρμενίζει ποθώντας
ναῦρη ἕνα καταφύγιο, παιδρὴ ἂν κι' ἀποσταμένη!
'Ω τῆς παντοτεινῆς καὶ θείας ποιήσεως γλυκὴ ἡδονὴ ἐσύ λίμνη,
ποῦ 'σ τῆς ἀκρογιαλιῆς σου γελᾷ μιὰ ἀνοιξή αἰώνια!
Γύρω λαλοῦν πουλάκια, ἐδῶ ἡ δροὺ σὲ ξανάσασμα κρᾶζει
ναῦρό, σὲ μιὰ ποῦ σβύεται γλυκεῖα μελαγχολία.
Γάργαρα τραγουδοῦν, ἐσέ, ὦ Φοῖβε, 'στὴ χλόη τὰ ποτάμια
περνώντας, ποῦ μιὰ δόξα αἰώνια κυλᾷ 'σ τὰ οὐράνια.
'Σ τοὺς λόφους, 'σ τὰ ὄμορφα ἄνθη, λεπτὰ ἡ Ἰριδα δάχτυλα ἀπλώνει
καὶ ὅλα τὰ μυρωμένα χρώματα χύνει ἐπάνω.
Κι' ἀπὸ βουνάκια, λίμνη, ποτάμια, ἀπ' τὴ χλόη ποῦ εὐωδιάζει
χτυπᾷ ἕνα νέο σ' τὴν αὖρα καὶ ὁλόχαρο τραγοῦδι.
Πᾶν, τῆς ζωῆς αἰώνιες θεέ, μυστικὰ ξαναγύρνα, κι' ἄς δώση
καινούργια ζωὴ 'σ τὸν κόσμον ἡ κρύφια δύναμή σου.
'Σ τῆς μπλούζας τὸν ἰδρὼ γελαστὴ ἄς φέγγῃ ἐπάνωθε ἡ ἐλπίδα
κι' ἄς λάμπῃ ὁ ἥλιος 'σ τοὺς κάμπους ἐπάνω τῆς ὁμόνοιας.
Μιὰ νέα ἐποχὴ ἄς προβάλῃ ν' ἀστράφτουν τὸ δίκιο κι' ἡ ἀλήθεια
κι' ὅχι τὸ μαῦρο δόγμα μὲ τὸν αἰώνιο χάρο!

ΣΦΙΓΓΑ

Τὸ ἄρμα τῆς ζωῆς μοιραῖο, γοργό, ἐδιάβαινε τὸ δρόμο του· μαῦρος
ὁ οὐρανὸς ἦταν· ἐκείνη τεταμένη
κυντάει, καὶ μὲ σφιχτὰ σὲ κορμὸ μαρμαρένιο τὰ μπράτσα,
νύχια ποῦ ἀρπάζουν κρυφὰ, ἐλαφρὰ τὰ χέρια,
στέκει, καὶ τὴν ψυχὴ 'σ τὰ βαθειά της καὶ ὁλάνοιχτα μάτια
μὲ αἰνίγμα σιδερένιο ἡ ἀσπλαγχνὴ ἀλυσσοδένει.

ΤΡΙΠΤΥΧΟ

Σοῦπλεξα, ἔλεγε ὁ χρόνος ποῦ διαβαίνει,
ὥραϊο στεφάνι ἀπ' ὄνειρα κ' ἐλπίδες,
σ' ἕκαμα ὅ,τι ἔχεις γένει,
κ' ἐρωτικὴ χαρὰ ἀπὸ ἐμένανες εἶδες.

Μάταιη καὶ διαβατὰρα ἂν ἦταν ἡ ὥρα,
μὴν καταριέσαι· ἂν κάποτε περᾷ
τὰ στήθη σου τοῦ Ἀπρίλη ἡ ἀχτίδα, ὦ τώρα
σοῦ δίνω ἐγὼ τὴ ζωὴ ἄλλη μιὰ φορὰ.

**

Λέει τὸ παρόν: 'Σ τὸν κίνδυνο ἂν δὲν γένηται,
ἐγὼ τὴν καρδιά σου ἔχω φαρμακώσει,
μόνο ἀπὸ μένα πέρνεις
τῆς ζωῆς τὴν ἀγρίαν ἐγνοια καὶ τὴ γνώση.

Σὲ ἀτέλειωτους ἀγῶνες σ' ἔχω κάνει
καὶ ἀντέχεις: 'σ τὴν ψυχὴ σου ἔδωκα ἐγὼ
τὴ λάμψη ἀπ' τὸ καθήκον, νὰ γλυκάνῃ
τοῦ πόνου τὸν ἀσίγητο καῦμό.

**

Κ' ἔλεε τὸ σκοτεινὸ μέλλον κλεισμένο
σ' ἀδιαπέραστα πέπλα: 'Εγὼ ἡ βουβὴ
Σφίγγα, ἔχω ἀγκαλιασμένο
τὸ ριζικὸ ποῦ ἀδιάκοπα σὲ ὠθεῖ.
'Ω μάταια μὴ ζητᾷς καὶ ἄς μὴ σὲ γνοιάξῃ
σιμὰ σου θλίψη ἂν ἔρχεται ἡ χαρὰ.
Μυστήριον εἶνε ἡ ζωὴ, ποῦ ἀγρία ἀγκαλιάζει
καὶ σιδερένια ἡ μοῖρα κυβερνᾷ.

ΙΔΑΝΙΚΟ

Μάταιη ἡ ἐλπίδα· ἡ φλόγα, ποῦ σὲ δαύτη
καίεται μὲ γνώση ὁ κρύφιος λογισμὸς,
μέσ 'σ τὸ μεγάλο πόθο, ὅσο πειρὸ ἀνάπτει,
τόσο λάμπει μακρύτερα καὶ αὐτός.

ΜΕΤΑ ΤΗ ΒΡΟΧΗ

'Επαψε ἡ μπόρα, σκορποῦν τὰ σύγνεφα
'σ τὰ οὐράνια, ποῦ ὅλα τὰ σκοτιδιάζανε·
σὲ ἀτμούς ροδόχρυσους 'σ τὴ δύση
γαλανὰ πλάτη χαμογελοῦνε.

Μὲ ὠχρὸ φῶς ὁ ἥλιος τὰ σπήτια ἐτύλιξε
ποῦ ἀκόμα, κύττα, βροχὴ ὅλα στάζουνε:
καὶ 'σ τὸ λιθόστρωτο ροδίζει
ποῦ ἡ στάλες λάμπουνε σὰν πετράδια.

'Ετοι ἡ παρθένα μονάχη καὶ ἀγρυπνὴ
ψηλάθε βλέπει τὸ ἀσημοφέγγαρο·
μὰ ξάφνω ἀπόμακρα γροικέται
σὰν ποδοβόλημα μέσ 'σ τὴ νύχτα.

Καὶ νά, ἡ καρδιά της ποῦ ἐχτύπησε, στέκεται
πειρὰ, τὴν γαλήνη γύρω ἀκουμένεται·
τὸ βῆμα ἐξύγασε· τὰ μάτια
λάμπουνε ὁλόχαρο μέσ 'σ τὸ κλάμμα.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

'Στοὺς λόφους τῆς Ἑλλάδος, 'σ τὸν ἥλιο τριαντάφυλλα ἀνοίγουν.
Μέσ 'σ τὴν καρδιά σου βάλτα γλυκεῖα παρθένα.
Τὰ στέλνει δροσερὰ 'σ τὸ πέλαο μακρὰ, ποῦ τὸ στίχο
καὶ τὴν ψυχὴ μου 'σ τὸ κῆμα τοῦ σοῦ φέρνει.
'Ἡ ἀνοιξὴ 'σ τὸ ἀγεράκι γλυκὰ νεύει τώρα. Ἀπὸ τὸ Ἴονιο
μυρωδιὰ ἀπὸ ἀρμύρα δυνατὴ ξεχύνεται.

ΣΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΜΟΥ

Τώρα μιὰ φούχτα γῆ σὲ σφίγγει κι' ὁ ὕπνος
τοῦ δίκαιου σὲ κρατεῖ, ὦ ἐσύ, ποὺ πόνους
μοῦδωκες καὶ χαρὲς 'σ τὴ ζωὴ καὶ ποὺ ἴσιος
μ' ὠδήγαες 'σ τὸ ἔργο. Σοῦ 'τρεχε ἀπ' τὰ χεῖλη
ποτάμι ἡ ἀγάπη καὶ μακρὰ 'σ τὰ ξένα
τῆς πολυαγαπημένης σου πατρίδας
ἡ ἐνθύμηση σ' ἐγλύκαινε κ' ἐκένταε,
ποὺ 'σ τὸ αἷμα ἐκληρονόμησα. Τῆς μνήμης
'σ τὸν τάφο σου αἰώνιο τὸ ἄνθος νὰ φυτρώνει!

ΞΕΝ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ

Ἡ διάβα τοῦ χρόνου γιὰ τὴν Πίτσα δὲν εἶχε καμμιά σημασία. Ἐνα ρέμμα γέλοιου τρελλοῦ, ἓνα μεθῶσι ἄγριας χαρᾶς γιόμιζε τίς ἡμέρες τῆς ἀλόγιαστα καὶ τὴν ἔριχνε σὲ μιὰν ἀπόλυτη ἐγκατάλειψη καὶ ἀδιαφορία γιὰ ὅ,τι ἄλλο. Ἀκόμη καὶ γιὰ τὸν ἑαυτὸ τῆς. Ἦταν ἡμέρες θλιβερὲς ποὺ ἄκουγε παρατηρήσεις γιὰ τὸ χαραχτήρα τῆς. Στὴν πραγματικότητα τῆς κακομοιριάς ἤξερε νὰ δημιουργεῖ ἓνα κόσμο ὄνειρα χρυσᾶ ποὺ ἔκαναν τὴ ζωὴ τῆς πάντα χαρούμενη, μιὰν ἀδιάκοπη μετάδραση ἀπὸ τὸ ἓνα εἶδος τῆς χαρᾶς στὸ ἄλλο. Τὴ μετρημένη ρυθμικὴ ζωὴ, ποὺ ὁ πολὺς κόσμος ἀκολουθεῖ μὲ σκυφτὸ κεφάλι ἱκανοποιημένος ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του ἀποδίνοντας ὅλα στὴ μοῖρα του, ἡ Πίτσα περιφρονοῦσε βέβαιη πὼς αὐτὴ δὲν θὰ τὴν περνοῦσε ποτέ. Αὐτὴ ζοῦσε σὲ παντοτεινὴ ἐξέγερση χαρᾶς καὶ αἰσιοδοξίας.

Ἄφηνε πάντα δλάνοιχτα τὰ μεγάλα παράθυρα τῆς φωτεινῆς τῆς κάμαρας. Ἔστηνε μέσα ὁ ἥλιος ἐλεύθερα τὸ χρυσὸ του βασιλείου, σὲ κάθε γωνιὰ λαμποκοποῦσε τὸ ἀναγάλισμα μιᾶς ἡσυχῆς χρυσῆς χαρᾶς ποὺ τὴν ἀπολαβαίνει καὶ τὴν αἰσθάνεται ὁ καθένας. Παρόμοια ἀντίκριζε τὸ γαλάζιο φῶς τῆς ἀστραπῆς κι' ἦταν γι' αὐτὴν σημάδι γιορτῆς ἄγριας, καταστροφῆς, μιὰ φωτεινὴ εἴψα γιὰ ἐξολόθρευση ποὺ σπάνια ξέρουν νὰ τὴν χαίρουνται οἱ ἄλλοι. Καὶ ἴσως ἡ Πίτσα τὸ βροντοκόπι νὰ τὸ χαιρόταν περισσότερο ἀπὸ ἓνα ἀψεγάδιαστο ἥλιο. Τὸ πρῶτ' πρὶν νὰ καλοανοίξει τὰ μάτια ποὺ τῆς ζητοῦσαν ἄκομή ἀνάπαψη, τὸ σῶμα τῆς κουνιόταν μὲ νευριασμένη ἀνυπομονησία μέσ' τὸ κρεβάτι, ἔτριβε τὰ δάχτυλα τῶν ποδιῶν τῆς ἀναμεταξύ τους, βιαστικὴ νὰ πεταχτεῖ στὸ παράθυρο νὰ ξεχύσει στὴ γειτονιά τὸ εὐθυμο ροβολητὸ τῆς γλωσσίστας τῆς ποὺ ὀγκωνόταν ὡς τίς ὥρες τῆς νύχτας στὴ σιωπή.

Μιλοῦσε ἀτέλειωτα μὲ τίς γειτόνισσες, ἔπαιζε μὲ τὰ παχουλά τους παιδάκια καὶ ἔδαζαν πάντα τὰ δάχτυλα στὸ στόμα, πείραζε τὰ μορτάκια καὶ ὅταν οἱ κουβέντες ληγοκαίγονταν πετοῦσε κανένα λόγο στοὺς διαβάτες.

Ἡ τρελλὴ εὐθυμία τῆς Πίτσας μεγάλωνε. Ἦταν στὴν ἀκμὴ τοῦ ἱλιγγου τῆς μανιασμένης χαρᾶς, μπροστὰ στὸν ἐπικίνδυνο κι' ἀκρά-

τητο γκρεμὸ τῆς, ποὺ κάθε βῆμα στὰ πίσω εἶν' ἓνα χτύπημα στὴ ζωὴ. Μέσα ἐκεῖ φαινόταν ἡ μορφὴ τοῦ νέου ποὺ περνοῦσε κάθε πρωτὶ καὶ τὴν κῦταζε μὲ γλυκὰ μάτια. Ἐνα νέο μοτίβο χαρᾶς μὲ ζωντανὸ ἐνδιαφέρον. Ἡ χαρὰ τῆς ἀτόφια συγκεντρώθηκε στὸ νέο, δέθηκε μαζί του, ἀφομοιώθηκε μ' αὐτόν. Ἄν δὲν περνοῦσε αὐτός, τώρα ἡ Πίτσα θ' ἄστεκε μὲ τὸ κεφάλι σκυφτὸ ὅλη τὴν ἡμέρα καὶ θ' ἀποροῦσε ὕστερα πὼς πέρασε.

Μιὰ δυὸ μέρες δὲν φάνηκε στὸ παράθυρο ἡ Πίτσα. Οὐτε ἀκούγονται τὰ γέλια τῆς. Ἀρρώστησε βαρεῖα καὶ ὑποχρεώθηκε νὰ μείνει στὸ κρεβάτι. Ἡ ὀλοφώτεινη ἄσπρη κάμαρα ἔχει κατὶ τὸ παγερό. Ἐνας σκοτεινὸς ἴσκιος τριγυρνᾷ στὴ ζάλη τῆς ἀρρώστειας τῆς καὶ βαραίνει τὸν ἄέρα σὰ νὰ ῥχεται ἀπὸ πέρα ἀπὸ κάποια χώρα τοῦ κακοῦ.

Κανένας δὲν πῆγε νὰ τὴ δεῖ. Ἀπὸ τὴ γειτονειὰ δὲν ἄλλαξε τίποτα. Οἱ γυναῖκες πιάζουν τοὺς μικροκαυγάδες τους, τὰ μωρὰ σιγοκλαῖνε γιὰτι πάντα ζητᾶνε κάτι ποὺ δὲν τὸχοῦνε, τὰ μεγαλύτερα τραγουδοῦν γελαστά. Ὁ γείτονας πιανίστας ἐξακολουθεῖ τὸ μάθημά του. Στριγγλιάζουν οἱ λαθεμένες νότες τῶν μαθητῶν σὰν ὀρεῖα τρυπησιὰ βελόνας ποὺ σχίζει τὸ αὐτὶ καὶ διαπερνᾷ τὸν ἐγκέφαλο. Σοῦ φαίνεται πὼς εἶναι στὸ κεφάλι σου μέσα καὶ ζητάει νὰ τ' ἀνοίξει γιὰ νὰ πεταχτεῖ ἔξω. Τί ἄλλο; Στὸ ἴδιο σπίτι ἡ δουλειὰ γίνεται ρυθμικὴ ὅπως πάντα μὲ σχολαστικὴν ἀκρίβεια.

Ἡ Πίτσα θυμόταν τίς γειτόνισσες ποὺ τρόμαζαν μὴν τὴ χάσαν γιὰ λίγη ὥρα, ποὺ τὴν βεβαίωναν πὼς εἶναι τὸ στολίδι τῆς γειτονιάς τους. Θυμόταν περισσότερο τὸ νέο ποὺ οἱ ματιές του τῆς ἔλεγαν πὼς μόνο ἀπ' αὐτὴ περίμενε τὴ χαρὰ.

Ἡ ἀρρώστεια ἄργοῦσε νὰ περάσει. Ἐπαψαν νὰ κῦτᾶνε καὶ τὸ παράθυρό τῆς σὰ νὰ μὴν ἦταν πιά ἐκεῖ, σὰ νὰ τὸ εἶχε ἐξαφανίσει κανένας μάγος ἀπὸ τὰ μάτια τους.

Ἐπὶ τέλους ἦρθεν ἡ ἡμέρα ποὺ πρόβλεπεν ἔξω. Βγῆκε χλωμὴ, ἐξαντλημένη, δίχως τὴν ἄδεια τοῦ γιατροῦ, βέβαιη πὼς θ' ἄκουγε τὰ χαρούμενα ξεφωνητὰ τῆς γειτονιάς γιὰ τὸ γιατρεμὸ τῆς. Τὴ δέχθη καν' ἀδιάφορα σὰ ν' ἀποτελοῦσε πιά μιὰ παραφωνία στὸ νέο ρυθμὸ τῆς ζωῆς, σὰ νὰ ἦταν μιὰ πρωτόφερτη. Ἦταν πιά ξεχασμένη....

Ὁ νέος πέρασε στὴν ὥρα του. Πέρασε μὲ δίχως νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια, λὲς καὶ τὸ μέρος ἦταν ξένο. Εἶχε ἀποστάσει νὰ περιμένει. Αὐτὸ ἦταν ὅλο τὸ ἐνδιαφέρον του.

Ἡ Πίτσα δὲν κρατήθηκε. Μπήκε στὴν κάμαρά τῆς. Γιὰ πρώτη φορὰ σφάλισε καλὰ τὰ παράθυρα. Κλεισμένη μέσα ἐντελῶς μόνη στὸ σκότος γιὰ πρώτη φορὰ! Τοὺς τέσσερις τοίχους ποὺ πρὶν φανταζόταν γίγαντες ποὺ τῆς στέρευαν τῆς ἐπνίγαν τὸν ἐλεύθερον ἄέρα, φάνταζαν τώρα στὰ μάτια τῆς σὰν τέσσερις ἄγγελοι ποὺ τῆς

άνοιγαν προστατευτικά τὰ φτερούγια τους. Τῆς ἔδιναν στήν μοναξιά τὴν πραγματική ἐλευθερία. Μόνη, μὲ τὸν ἑαυτὸ της, μπορούσε νὰ κάμει τὸ μεγαλύτερο παραλογισμό δίχως νὰ δώσει λόγο σὲ κανένα, δίχως νὰ τὴ δεῖ κανείς.

Ἡ τρελλή χαρὰ τῆς Πίτσας ἔσδυσεν ἕνα σούρουπο στὸ ξεψύχισμα τοῦ καλοκαιριοῦ, μὲ τὴν ἀπότομη αὐτὴ μετάπτωση ἀπὸ τὸ θαμπωτικὸ χρυσοκόκκινο φῶς στὸ θλιβερὸ ἀκαθόριστο γκριζο. Στ' αὐτιά της τώρα ἤχει διαρκῶς ἕνα πένθιμο καμπάνισμα, ποὺ χτυπάει λὲς τὸ χέρι τοῦ Θανάτου. Ὁ νέος περνοῦσε στὴν ὥρα τοῦ ἀδιάφορου πιά. Ἡ Πίτσα συγκεντρώθηκε στὸν ἑαυτὸ της. Ὑπόφερε ψύχραιμα γιατί εἶχε τὴν πεποίθησιν πῶς δὲν ἔπρεπε νὰ περιμένει τίποτα πιά ἀπὸ κανένα. Αἰσθάνεται μόνο ν' ἀνεβαίνει πότε-πότε στὰ χεῖλια της μιὰ φαρμακωμένη θλίψη γνωστή της πιά. Τὸ εἶδε. Εἶχε κι' αὐτὴ τὴν ἴδια καταραμένη ἀρρώστεια τῆς μακαρίτισσας μάνας της.

7—1—29

ΤΟ ΠΑΡΑΠΕΤΑΜΕΝΟ

Ἔτσι τὸ λέγανε γιὰ τὴν ἀσχήμια του.

Μὰ ὅσο ἀνάποδο ἦταν, τόσο ἔνοιωθε γύρο του τί γίνεται. Ἐδλεπε πόση διαφορὰ ἦταν ἀπὸ τὰ χάρδια τῶν ἄλλων γατιῶν, στὸ περιφρονητικὸ ρίξιμο λίγου ξεροῦ ψωμοῦ. Καταλάβαινε ὅλη τὴν περιφρόνηση ποὺ ἔφερνε ἀπάνω του. Ἐδλεπε ποὺ κι' αὐτὸ τὸ ψωμί ἦταν λιγοστὸ σὰ νάβγαине μὲ κόπο, σὰ νὰ τῶριχναν στὰ χαμένα. Δὲς ἦταν κάτι τὸ ἀνώφελο. Ἕνα χαμένο πλασμένο ποὺ προκάλοσε σ' ὅλους τὴν ἀποστροφή, ποὺ βαστοῦσε στὰ τρεμουλιάρικα πόδια του τὸ ἀνάθεμα ὅσων τύχαινε νὰ τὸ δοῦν.

Ἀλλοίμονο νὰ φταίξη ἐν ἀδικημένο σ' ἐξωτερικὴν ἐμφάνιση πλᾶσμα! Ἦταν βέβαια καὶ ἡ ἀσχήμια του, μὰ ἦταν καὶ ἄλλη μιὰ ἀφορμὴ ποὺ τῷκανε πῶς μισητό.

Μιὰ μέρα ὁ Ζολί, ὁ ὠραίος τετράπαχος γάτος ποὺ τὸν καμάρωναν ὅλοι γιὰ στολίδι τοῦ σπιτιοῦ, τοῦχυσε μὲ τὸ μυτερό του νόχι τὸ μάτι. Κεῖ ποὺ μάλλοναν οἱ ἄλλες μεγαλόσωμες γάτες γύρο στίς λιχουδιὰς ποὺ τοῦ πέταξεν ἡ ὑπηρέτρια, τράβηξε δειλὰ μὲ τὸ ἀσθενικὸ του ποδάρι ἕνα διαλεχτὸ μεζέ. Ἄν κύταζε ὁ Ζολί μ' ἀδιαφορία τοὺς βμοιούς του ποὺ ὁ καθένας τους εἶχε συνηθίσει νὰ ἐκλέγει ἐλεύθερα ὅ,τι ἤθελε ἀπὸ τὰ φαγιά τους, δὲν ἔκαμε τὸ ἴδιο γιὰ τὸ ἀδύνατο κ' ἐξευτελισμένο ἀπομεινάρι. Τὸ ἄρχισεν ἄγριο κυνηγητὸ ὥς ποὺ τὸ πέτυχε στὸ μάτι. Ἐκεῖνο ἀμυνόμενο στὸν πόνο του, γρατσούνισε μὲ τὸ τρεμουλιαστὸ του πόδι τὴν ὠραία παχουλὴ του μύτη, μὰ ποὺ μὲ τίς περιποιήσεις τῆς κυρίας σὲ δυὸ μέρες γινόταν καλά. Ἡ ἄμυνα τοῦ Παραπεταμένου προκάλεσε τὴν ἀγανάκτηση τοῦ σπιτικοῦ. Τὸ χτυποῦσαν μ' ἄγρια χαρὰ ἀνθρώπων ποὺ θέλουν νὰ ἐκδι-

κῆσουν κάποιο ἀγαπημένο τους αἷμα. Παραμορφωμένο, ἐξασθετισμένο ἀπὸ τὸν πόνο, ἔτρεχε νὰ κρυφτεῖ, ἐνῶ τὰ αἷματα τοῦ χυμένου ματιοῦ τοῦ ἔτρεχαν στὴν ἀδυνατισμένη του μουρίτσα. Λέρωναν μάλιστα τὸ πάτωμα. Γιὰ μέρες ἔπερνε τὰ πλευρά του μὲ κόπο καὶ κάθε τόσο κοντοκαθόταν.

Ὅλα τὰ κακὰ σωρίζονται συχνὰ σὲ μερικὰ ὄντα καὶ ἡ φύση τοὺς δίνει ἰδιαίτερη δύναμη νὰ τὰ ὑποφέρουν. Αὐτὸ συμβαίνει στὰ κακόσχημα πλάσματα ποὺ συγκεντρωμένα, μαζεμμένα μέσα στὴ μοναξιά, σὰ νὰ κρύβουν κάποιο θησαυρὸ—τὸν ὄγκο τῆς λύπης τους—ποὺ τοὺς κυριεύει, τοὺς κάνει χτήμα του. Κάποιος μυστικὸς σύνδεσμος δένει ἀλλάθευτα τὴν ἀσχήμια μὲ τὴ δυστυχία.

Μικρόσωμο πάντα, ὅσος καιρὸς κι' ἂν περνοῦσε, μ' ἕνα ἄθλιο ξέθωρο πετσί, μιὰν οὐρὰ σὰν σκοινὶ καλοστριμένο, μουστάκια καφਾਲιασμένα σὰν φριζαρισμένα στίς ἄκρες ἀπὸ τὴ φωτιά. Κρύωνε καὶ τὸ καλοκαίρι, καὶ μαζεῦοταν πάντα στὴ ζέστα τοῦ μαγεριοῦ. Δίχως νὰ χαλάσουν τὸ κεφάλι τους νὰ τοῦ δώσουν ἕνα ὄνομα, ὅπως στ' ἄλλα ὦραϊα γατιά, τὸ φώναζαν Παραπεταμένο. Τὸ παρατσουκλι τοῦ ἦταν ἀφορμὴ διασκέδασης σ' ὅποιον τὸ φώναζε. Ἦταν ἀδύνατο νὰ μὴ σκάσει στὰ γέλια. Τὸ χάρδι δὲν τὸ γνώρισε. Μόνο κλωτσιές, βρυσιές, στέρνηση. Δὲν ζήτησε τίποτ' ἄλλο ἀπὸ τὴ ζωὴ, ἔχτος ἀπὸ τὴ ζέστα τῆς γωνιάς. Δὲ ζήτησε ποτὲ νὰ βγεῖ ἔξω νὰ δεῖ τὸν ἥλιο ἢ νὰ βρεῖ συντροφιά στὸ δρόμο. Συμμεζεμένο πάντα ἐκεῖ μονάχο, ταπεινωμένο. Τὸ γατάκι στὴν περιφρονημένη ζωὴ του γίνηκε περήφανο. Στὴ μουρίτσα του εἶχε τὴν ἐκφραση τῆς ἀδιαφορίας καὶ τῆς περιφρόνησης στὴν ξεχασιά ποὺ τὸ περικύκλωνε. Δὲν σήκωνε τ' αὐτιά του σὰν καλοῦσαν τίς ἄλλες γάτες, δὲν ἔτρεχε ὅπως αὐτές. Ποτὲς δὲν πήγαινε νὰ φάει. Περίμενε ἀπ' ὅ,τι τὸ θυμοῦνταν. Καὶ τὸ θυμοῦνταν ἐλάχιστα. Φαί χαμένο λέγανε. Δὲν τὸ τρώει καλύτερα ὁ Ζολί ποὺ τοῦ φαίνεται; Καὶ χιτῶεναν ὅλο περισσότερο τὸν πολὺ ὁμορφόγατο.

Τὸ Παραπεταμένο σὲ μιὰν ἐξογκωμένη περιφρόνηση ποὺ τοῦδινε ἡ λεπτὴ διαίσθηση τῆς θλίψης, ἔφτασε νὰ μὴν τρώει καὶ τὸ ψωμί ποὺ τοῦδιναν. Ἐκπλωμένο, μὲ τεντωμένα τὰ λιγνά του πόδια, ποὺ ἀνάμεσα στὸ τρίχωμα ξεχώριζες διάφανη τὴ σάρκα του νὰ κοκκινίζει στὸν ἥλιο, κόντευε νὰ ξεψυχίσει. Ἡ κυρία ποὺ κύταζε πάντα τὴν ὁμορφιά καὶ ποτὲ πῶς κάτω σ' ὅ,τι πονεῖ, ἀποφάσισε σὰ νὰ μετάνιωσε νὰ τὸ ἀνακουφίσει καὶ τοῦδωσεν ἕνα φάρι. Περίμενε πῶς θ' ἄνοιγε ἀπληγὰ τὸ στόμα στὴν ἡμέθητη λιχουδιά. Μὰ κείνο, τὸ μύρισε δισταχτικὰ σὰ νὰ ἐπρόκειτο ν' ἀποφασίσει καὶ μετὰ γύρισε τὴ μουρίτσα του μ' ἀποστροφή. Ἔτσι πάντα. Ἔτσι σὰν ἔτρωγε κάποτε μὲ τ' ἄλλα γατιά, σὰ νὰ βρύνονταν νὰ στήνει καυχὰ γιὰ τόσο λίγο πρᾶμα. Τὸ γατάκι στὴν περιφρόνησή του ἀδιαφοροῦσε γιὰ ὅ,τι τραβοῦσε τοὺς ἄλλους τοῦ σπιτικοῦ.

Παράτησεν ἡ ὑπηρέτρια μὲ βαρυεμέαρα τῇ δουλειᾷ της καὶ ἔτρεξε στὴν κουζίνα πού τὴν καλοῦσαν. Κάτι μουρμούριζε σὰν βρυσὴς μὲ κατάρεις. Τὴν ἔβγαζαν τώρα ἀπὸ τὴν ἐργασία της γιὰ νὰ προφτάσει νὰ πετάξει ἀπὸ τὸ ὑπόγειο τὸ ψόφιο γατάκι στὸ σκουπιδόκαρρο πού περνοῦσε κείνη τὴ στιγμή. Τὸ σήκωσε ἀγκομαχώντας.

— Παλιογάτσουλο καὶ ψόφιο θὰ μὲ σταυρώσεις!

Τὸ κρατοῦσε στίς ἄκρες δυὸ καλαμιῶν ἀπὸ φόβο μὴν ἀκουμπήσει ἀπάνω καὶ τὴ λερώσει μὲ τοὺς ψύλλους πού ξεπηδοῦσαν ἀφθονοὶ ἀπὸ τὸ νεκρωμένο του πετσί. Τράνταξε τὸ σκουπιδόκαρρο δλόκληρο τόσο, πού τ' ἄλογο ἀθέλητα κουνήθηκε δυὸ βήματα. Τόσον ἀπότομα καὶ ἄκαρδα τὸ πέταξε βιαζόμενη νὰ φύγει ἀπὸ κεῖ γιὰ νὰ γυρίσει στὴ δουλειά της.

Στρατσόχαρτα, κουρέλια, πέσανε σὲ λίγο ἀπάνω του, πού τὸ σκεπάσανε δλότελα. Ὁ σκουπιδιάρης δλο καὶ κουβαλοῦσε καλὰ θια φορτωμένα ἀπὸ ξεσχισμένα χαρτιά. Φυλλορροοῦσαν, τὸ γέμιζαν σὰ ροδόφυλλα πάνω σ' ἓνα νεκρὸν ἄνθρωπο.

.....Σκεπάστηκε γιὰ πάντα. Ἦταν ἡ μόνη φορὰ πού ἡ περιφρόνηση πού τὸ πιάζε τοῦ ἦταν εὐεργετική, γιατί τὸ σκέπαζε ἀπὸ τὰ μάτια, πού τόκαμαν νὰ πονέσει τόσο στὴ ζωή....

17—1—29

MARIETTA MINOTOU

ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

(ΕΓΓΡΑΦΑ — ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ — ΕΙΔΗΣΕΙΣ)

Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον θὰ δημοσιεύωνται εἰς τὴν «Ἰόνιον Ἀνθολογίαν» ἔγγραφα, σημειώματα βιβλιογραφικὰ καὶ διάφοροι εἰδήσεις ἀφορῶσαι τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν φιλολογίαν τῆς Ἑπτανήσου.

Τῶν σημειωμάτων τούτων ὁ σκοπὸς εἶναι πρακτικὸς. Ἐπειδὴ μέχρι τῆς στιγμῆς ἡ Ἑπτανήσος δὲν ἠτύχησε νὰ ἔχῃ ἐπιστημονικὸν ὄργανον ἀνάλογον πρὸς ἄλλα ἐν Ἑλλάδι δημοσιεύμενα, ἡ «Ἰόνιος Ἀνθολογία» διὰ τῶν σημειωμάτων καὶ τῶν ἄλλων εἰδήσεων θὰ προσπαθῇ κατὰ τὸ δυνατόν νὰ ἐξυπηρετῇ τοὺς ἐρευνητάς.

Τὰ βιβλιογραφικὰ σημειώματα δὲν λαμβάνονται μόνον ἐκ βιβλίων νέων, ἀλλὰ καὶ ἐκ παλαιότερων καὶ ἐκ μελετῶν ἀγνώστων ἢ δυσευρέτων.

Ἡ παρούσα προσπάθεια θέλει κατὰ πολὺ προκόψει, ἐὰν οἱ Ἑπτανήσιοι καὶ οἱ μὲ τὰ Ἑπτανήσιακὰ πράγματα ἀσχολούμενοι λόγιοι, βοηθήσουν τὴν Ἰ. Ἀ. διὰ τῆς τακτικῆς ἀποστολῆς τῶν δημοσιευμάτων τῶν.

I

ΟΡΚΩΜΟΣΙΑ ΠΡΑΚΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ ΕΝ ΕΠΤΑΝΗΣΩ.

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1789

Μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τῆς ἐν Κεφαλληνίᾳ μονῆς τῶν Κηπουρίων, τὰ ὅποια ἀντέγραψα τὸν παρελθόντα χειμῶνα (1), εὐρίσκεται καὶ ὁρκωμοσία τοῦ «Βαγγέλη Βελλιανίτου, βίτζε κόνσολε τῆς Νεαπόλεως καὶ Σικελίας» ἐν ἀντιγράφῳ. Ταύτης τὸ κείμενον, τηρουμένων τῶν ἀνορθογραφιῶν, ἔχει ὡς ἑξῆς:

Coria. 1789 μαρτίου 29. Παξοῦς. Μὲ τὸ νὰ εὐρίσκεται εἰς Παξοὺς ὁ Σιγγορ Βαγγέλης Βελλιανίτης, βίτζε κόνσολε τῆς Νεάπολης καὶ Σικελίας καὶ ὁμοίως συστημένος ὡς ἀγγέντες τῆς αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος πάσης Ρωσίας, διὰ νὰ ὑπερασπῶνται τῷ κάθε καιρῷ τοὺς ἐδῶ εὐρισκομένους ρώσσους καὶ κάθε καρὰβι ἢ φλώτα, ὅπου ἤθελε τύχη εἰς τοῦτο τὸ πόρτο Παξῶν μὲ παντιέρα τῆς αὐτῆς βασιλείας: Διὰ τοῦτο, ἰδοὺ ὅπου ἐν ὁρκῷ φηκτῷ κατ' ἐμπροσθεν τῆς Ὑπεραγίας Τριάδος καὶ πασῶν τῶν Ἁγίων καὶ ἐμπροσθεν ἡμῶν τῶν ὑπομαρτηρηθέντων καὶ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ σιῶρ Μαγιῶρ Λουίτζε σωτήρι Κομησαρίου τῆς αὐτῆς βασιλείας εἰς ταῦτα τὰ μέρη, δέχεται ὁ ρηθεὶς ἀγγέντες σιῶρ βελλιανίτης νὰ φυλάττῃ μυστικὰ ὅλα ἐκεῖνα, ὅπου εἶναι πρὸς συμφέρον τῆς αὐτῆς μεγαλειότητος τόσον δι' ἐργῶν, ὅσον διὰ γραμμάτων, χωρὶς ποτὲ νὰ ἤξεύρῃ τινὰς τὰ αὐτὰ μυστικά, εἰ μὴ μόνον οἱ κομισάριοι τῆς αὐτῆς βασιλείας καὶ ὑπόσχεται νὰ δουλεύῃ πιστὰ χωρὶς δόλον τὴν αὐτὴν βασιλείαν καὶ μὲ χρέος του νὰ ραπορτάρῃ συγχινὰ ὅθεν πρέπει ἐκεῖνα, ὅπου παρ' ἐτέρων μανθάνει, καὶ διὰ τὸ ἀληθὲς βεβαιῶναι ἰδιοχείρως μεθ' ὅρκου νὰ φυλάττῃ ὅσα ἀνωτέρω ἐπαγγέλθη, εἰς πίστωσιν τῆς ἀσφαλείας καὶ ἐμπροσθεν ἡμῶν τῶν ρηθέντων, ὅρκον δυνύων ἐν τῇ αὐτῇ μεγαλειότητι ὑπόσχεται:

Βαγγέλης βελλιανίτης, βίτζε κόνσολε τῆς Νεαπόλεως καὶ ἀγγέντες τῆς δουλεύσεως πάσης Ρωσίας βεβαιῶνω ἐν ὅρκῳ μου.

Me presente il Maggiore Luise Sottiri ha prestato il giuramento.

Καὶ παρόντος ἐμοῦ τοῦ πνευματικοῦ Χρυσάνθου Πετροπούλου ὁρκώθῃ ὁ ρηθεὶς βελλιανίτης καὶ μαρτυρῶ.

Παρόντος δὲ ἐμοῦ τοῦ γράψαντος Παΐσιου Βρετοῦ καὶ πνευματικοῦ καπελλάνου τῶν στρατιωτῶν τῆς θαλάσσης ἐδέχθη τὸν αὐτὸν ὅρκον ὁ ρηθεὶς Βελλιανίτης καὶ μαρτυρῶ ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ κόπια τοῦ ὅρκου ἀνικομένη ἀπὸ τὸ λίμπρον τοῦ Σιῶρ Μαγιῶρ Λουίτζε Σωτήρι, ὡς ἄνωθεν, τῇ ἰδίᾳ μου χειρί».

II

ΜΟΛΥΒΔΟΒΟΥΛΛΑ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

Ἐν τῇ διεξοδικῇ μελέτῃ τοῦ V. Benesovic «Die Byzantinischen Ranglisten nach dem Kletorologion Philothei....» (Byz.-Neogr. Jahrbücher, 5 1926 σ. 152-153) γίνεται λόγος περὶ τῶν μολυβδοβούλλων τῆς Κεφαλληνίας. Χάριν τῶν ἀσχολουμένων περὶ τὰ Κεφαλληνιακὰ πράγματα μεταφέρωμεν ἐνταῦθα τὰ σχετικὰ σημειώματα.

1) Σπαθάριοι καὶ Στρατηγοί. Μολυβδ. Λέοντος τοῦ Η'—Θ' αἰῶνος (βλ. Κωνσταντινίου ἐν Journal International d'Archéol. Numism. 1902, 5 σ. 204 ἀρ. 109 Μολυβδ. Στεφάνου τοῦ Θ' αἰῶνος (παρὰ Κωνσταντ. ἐν. ἀν. σ. 205 ἀρ. 111).

2). Πρωτοσπαθάριοι καὶ Στρατηγοί. Μολυβδ. Νικήτα, Η'—Θ' αἰ. (παρὰ Κωνστ. σ. 204 ἀρ. 110). Μολυβδ. Κωνσταντίνου τοῦ Η'—Θ' αἰ. (Schumberger, Sigillographie, 207).

(1) Ἐκδίδονται ταῦτα μετὰ ἱστορικὸν δοκίμιον περὶ τῆς μονῆς ἐν τῇ μελέτῃ μου «Κηπουριωτικά» ἡ ὅποια δημοσιεύεται εἰς τὸ ἐκτυπούμενον τεύχος τοῦ Καθηγητοῦ κ. Ν. Α. Βέη, Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher.

3) Μολυβδ. Θεοφράστου (οὕτω συνεπλήρωσα· ὁ Benesevic: [...] ρ [...] αστ (ος)) ὑπάτου, βασιλικῆς κουβικουλαρίου καὶ στρατηγῶς Κεφαλληνίας, τοῦ Ζ'—Η' αἰῶνος, παρὰ Β. Pansenko, Κατάλογος τῶν μολυβδοσφύλλων τοῦ ἐν Κ/πόλει Ρωσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου ἀρ. 408 (439).

4) [M.....] καὶ στρατηγὸς Κεφαλληνίας τοῦ Θ' αἰῶνος παρὰ Schlumberger, 207.

5) Νικόλαος ὑπάτος καὶ χαρτουλάριος Κεφαλληνίας (παρὰ Schlumberger, Mélanges, I, 205) τοῦ Η'—Θ' αἰῶνος.

III

ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΝ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΝ

Ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Π. Κοντογιάννης ἐκδίδει ἐν τῷ περιοδικῷ «Ἑλληνικά» τόμ. Α' τευχ. 1 (1928) σ. 118—137 πολύτιμα διὰ τὴν νεωτέραν ἱστορίαν «Δωδεκανησιακά Ἐγγράφα».

Τῶν ἐγγράφων τούτων πρέπει νὰ γίνῃ μνεία ἐνταῦθα, διότι κατὰ τὸ πλεῖστον ἀναφέρονται εἰς τὸν Καποδίστριαν καὶ τὴν Κυβέρνησιν αὐτοῦ.

IV

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

Ὁ κ. Ad. Wilhelm Ἀρχαιολ. Ἐφημερίς, 1924 σ. 60—62 ἀποδεικνύει ὅτι ἐπιγραφή Σάμης νομισθεῖσα ὡς ἐπιτύμβιος (βλ. Ἀρχ. Ἐφημ. 1922, 100) εἶναι ἀληθῶς τιμητικὴ ἀφιέρωσις. Ὁ κ. Wil. ἄγεται εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἀναγινώσκων ἀντὶ τοῦ [θά] ψε, ἴσε (=εἴσε).

Παρίσι, Δεκέμβριος 1928.

ΔΙΟΝ. Α. ΖΑΚΥΘΗΝΟΣ

ΑΠ' ΤΑ «ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ»,

XVI.

Εἶναι στιγμές, πού στέκω στὸ Ναό σου
καὶ τ' ἀγαλμά σου Ἀγάπη προσκυνάω,
μὲ τὴν προσήλωσή μου ὡς λειτουργό σου
καὶ βουβή μένω ἀντὶ νὰ σ' ἐξυμνάω.
Ἀπ' τὸν ἑξαγνισμό 'ναι πού πονάω
τότε, κι' ἐκστατικὴ σωπαίνω μπρὸς σου,
συχῶρα ἂν δὲ σ' ὕμνω, ὅμως κυττάω
μὲ πιότερην εὐλάβεια τὸ Ἱερό σου!
Δὲν εἶναι ἡ λατρεία μου πιὸ λίγη,
ὁ θαυμασμός γιὰ σέ, ἡ εὐγνωμοσύνη,
καὶ μὴ θαρρεῖς τ' Ὁρατο, πὼς ἔχει φύγει
ἀπ' τὴν ψυχὴ μου. Μόνο μιὰ ὁδύνη
χωρὶς πηγὴ, γλυκὰ, μέσα μὲ πνίγει
στῆς εἰδωλολατρείας μου τὴ δίνη.

ΡΙΤΑ Ν. ΜΠΟΥΜΗ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΟΝΙΟ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ὁ φίλος συνεργάτης τῆς «Ἰονίου Ἀνθολογίας» κ. Διον. Ἀ. Ζακυθινὸς καταρτίζει ἀπὸ καιρὸ τὴν «Ἰόνιο Βιβλιογραφία» τῶν ἐτῶν 1900 καὶ ὕστερα, ἡ ὁποία θὰ δημοσιευθῇ ἀργότερα κατὰ ὁρισμένα κομμάτια.

Ἡ «Ἰόνιος Ἀνθολογία», βλέποντας τὸ ἐξαιρετικὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἐργασίας αὐτῆς, παρακαλεῖ τοὺς ἐπτανήσιους λογίους, καθὼς καὶ ὅσους γράφουν σχετικὰ μὲ Ἑπτανησιακὰ θέματα, νὰ στέλνουν τὶς μελέτες τους — δημοσιευμένες σὲ ἰδιαίτερα τεύχη ἢ σὲ περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδες — στὴ διεύθυνση:

Mr D. A. Zakythinos
81, Rue Monge
Paris Ve

Ἐπίσης ἄλλο ἓνα ἀντίτυπο στὴν «Ἰόνιο Ἀνθολογία» γιὰ νὰ μένῃ στὴ βιβλιοθήκη τῆς.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἡ «Ἰόνιος Ἀνθολογία» μὲ τὴν εἰσοδὸς τῆς στὸν τρίτο χρόνο τῆς ἐκδόσεώς της, ὑπόσχεται νὰ ὁλοκληρώσῃ σ' αὐτὸν τὸ πρόγραμμά της: Νὰ συγκεντρώσῃ τοὺς Ἑπτανήσιους διανοούμενους σ' ἓνα καθαρῶς Ἑπτανησιακὸ περιοδικό. Καὶ καὶ ἄλλο ἀκόμα: Νὰ μετατραπῇ σιγά-σιγά σὲ ἐπιστημονικὸ ἑπτανησιακὸ περιοδικό. Τὰ ἐμπόδια εἶναι τρομαχτικά ἀλλὰ θὰ τὰ ὑπερπή-
δῃσῃ μὲ τὴν ἐπιμονή, μὲ τὴν ἀγάπην τῶν συνδρομητῶν μας καὶ μὲ τὴν ὑποστήριξιν τῶν ἐκλεκτῶν φίλων μας. Θὰ κρατήσωμε ὅπως καὶ ἀρκετὲς σελίδας γιὰ λογοτεχνικὴ ὕλη. Θὰ προτιμᾶται τῶν Ἑπτανησίων. Μάλιστα γιὰ νὰ ἐνθαρρύνωμε τοὺς νέους λογοτέχνες πού πραγματικὰ ἔχουν κάποιο τάλαντο, ἡ «Ἰόνιος Ἀνθολογία» θ' ἀφιερῶσιν δύο σελίδας γιὰ τὰ ἔργα τους πού θὰ θέλουν νὰ μᾶς στείλουν ἀπὸ σήμερον μαζὶ μὲ δο. 25 γιὰ τὸ δικαίωμα τῆς κρίσεως, πού θὰ γίνεταί ἀπὸ εἰδικούς συνεργάτες μας. Νᾶναι βέβαιον πὼς τὰ ἔργα τους, ὅποιας φύσεως καὶ ἀνείναι, ἐπιστημονικῆς, λογοτεχνικῆς, ἱστορικῆς, θὰ κρίνονται μὲ προσοχή καὶ ἂν ἀξίζουν θὰ βροῖσκουν καθεὶς ἡθικὴ ὑποστήριξιν ἀπὸ τὸ περιοδικό. Τὰ ἔργα πού θάχουν ἑπτανησιακὸ θέμα θὰ κρίνονται δωρεάν. Ἀς μᾶς στέλνουν λοιπὸν μὲ θάρρος ὅσοι νοιώθουν πὼς γράφουν κατὰ ἀξίον προσοχῆς περὶ ἡ ποίημα. Θὰ κρίνονται ὅλα μὲ στοργὴν καὶ ἐνδιαφέρον. Εὐγνώμονα θὰ δεχόμεστε ἐπιστημονικὴ ἑπτανησιακὴ ὕλη.

Δημοσιεύουμε ἐνδιαφέρον ἀπόσπασμα ἀπὸ ἓνα γράμμα τοῦ σεβαστοῦ μας φίλου καὶ διαλεχτοῦ ἱστορικοῦ Δημ. Πασχάλη, σχετικὸ μὲ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Δε Βιάξη:

.....Σὰς εὐχαριστῶ πρὸ πάντων πού μοῦ ἐνθυμίζετε τὸν μακαρίτη φίλον μου καὶ διδάσκαλό σας Δε Βιάξη. Πόσῃν χαρὰν θὰ ἡσθάνετο εἰς ἐξῆς αἰ-
ρον καὶ ἐβλεπε τὴν «Ἰόνιον Ἀνθολογίαν» ἐκδιδομένην ἀπὸ σας. Ἔχεν αἰ-
σθήματα ἀγαθὰ καὶ γιὰ ὅλους εἶχε πάντα ἓνα καλὸ λόγο. Φυσικὰ καὶ γιὰ μένα, ἂν καὶ δὲν μπόρεσα νὰ τοῦ φανῶ ποτὲ χρήσιμος εἰς τίποτε τὸ ἀξίον λόγου. Τὸ 1918 μεταβὰς εἰς Ἀθήνας γιὰ νὰ ζητήσω ἑκτοτε τὴν μεταθεσί-

μου από την Ζάκυνθον συνέβη να κάνω λόγο εις κύκλον λογίων, ότι ο Δε-Βιάξης επέμενε. Μεταξύ των άλλων που με ήκουαν ήτο και ο παλαιός φίλος μου και διαπρεπής λογοτέχνης κ. Γιάννης Βλαχογιάννης, Διευθυντής των Γενικών Αρχείων του Κράτους. Μετ' ολίγας ημέρας ο κ. Βλαχογιάννης συναντήσας με μου ανέθεσε να προτείνω εις τον Δε-Βιάξη ν' αγοράση την βιβλιοθήκην του αντί εκατόν χιλιάδων δραχμών—δραχμών της εποχής εκείνης—με το δικαίωμα να την έχη εξ ολοκλήρου ιδιικήν του ενόσω θά ἔξη και συγχρόνως τοῦ προσέφερε και σημαντικὴν θέσιν εις τὰ Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους. Ἀλλ' ὁ μακαρίτης Δε-Βιάξης ἂν και παμπωχός, δὲν ἐδέχθη, διότι, ὡς μοῦ εἶπε, τὴν μὲν βιβλιοθήκην του τὴν προώριζεν διὰ τὴν Ζάκυνθον, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀγαπήσει ὡς ἄλλην πατρίδα του τὴν δὲ θέσιν τὴν ἠθέλε και ἐχάρη μάλιστα ὑπερμέτρως διὰ τὴν προσφοράν, ἀλλ' ἐν τέλει δὲν ἐδέχθη και αὐτὴν διὰ τὸν ἴδιον λόγον, διότι ἀπὸ ἀγάπης πρὸς τὴν Ζάκυνθον δὲν ἔστεργε νὰ τὴν ἀφήσῃ εις τὰ γηρατεῖα του. Μὲ συνεκίνησε βαθύτατα μέγχοι δακρύων. Βλέπων τότε τὴν αὐταπαρνήσιν τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, ὅστις ἦτο ἀληθινὸς μάρτυς τῶν Γραμμάτων, συνέστησα ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ του τὴν προαγωγὴν του εις τὸν Χρυσὸν Σταυρόν, ἡ ὁποία και ἐγένετο.

Σὰς εὐχαριστῶ διὰ τὴν φιλόφροναν ἀποστολὴν τῆς ἀξιολόγου Ἀ' Ιονίου Ἀνθολογίας. Εἶνε πράγματι τώρα περισσότερον εὐπαρουσίαστος ἀπὸ τυπογραφικῆς ἀπόψεως διότι τὰ περιεχόμενα τῆς ἦσαν πάντοτε πολὺ ἐνδιαφέροντα. Τιμᾶτε ἐξόχως τὴν Ζάκυνθον μετὰ τὴν ἐκδοσὶν τοιοῦτου λογοτεχνικοῦ δημοσιεύματος, παρόμοιον τοῦ ὁποίου δὲν γνωρίζω νὰ δημοσιεύεται εις καμίαν ἄλλην ἐπαρχίαν. Σὰς εὐχαριστῶ και διὰ τὴν τιμὴν ποὺ μοῦ κάμνετε νὰ με-θέξω και ἐγὼ εις τὴν σύνταξιν τῆς. . . .

— Καὶ μιὰ φορὰ ποὺ γίνεται λόγος γιὰ τὸ Δε-Βιάξη, δημοσιεύουμε τοὺς λόγους τοῦ κ. Ζέγγελη ἐκ μέρους τῆς Ἀκαδημίας, στὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς ἀναμνηστικῆς πλακὸς στὸ σπῆτι ποὺ πέθανε ὁ ἀλησμόνητος δάσκαλός μας, στὶς Φωσκολιανὲς γιορτὲς:

«Ἡ νῆσος τῶν ἀνθέων και τῶν ποιητῶν εὗρεν εις τὸν Δε-Βιάξη τὸν ἄξιον αὐτῆς ἱστοριοδίφην. Ἡ πλάξ, τὴν ὁποίαν μετὰ συγκινήσεως ἀποκαλύπτω θὰ διδάσκῃ εις πάντα συμπολίτην του, ὅτι ἀγάπη πρὸς τὴν ἱστορίαν τοῦ τοῦ τόπου μας εἶναι ἡ μεγαλυτέρα ἐνδείξεις πολιτισμοῦ και τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν πατρίδα μας».

Ἡ κατάθεσις στεφάνου ἀπὸ τὸν ἴδιο στὸ μνημεῖο τοῦ Φωσκόλου ἦταν: ἡ ἐξῆς:

«Τὸν Μεγάλον ποιητὴν τῆς Ζακύνθου, ὅστις ἐψάλλε και ἠγωνίσθη τὴν ζωὴν του ὁλόκληρον διὰ τὴν ἐλευθερίαν και τὴν ἀλήθειαν, ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἀθηνῶν στεφανώνει εὐλαβῶς μετὰ τὴν ἱερὰν δάφνην τοῦ Ἀπόλλωνος.»

— Ἀποφασίστηκε εὐτυχῶς ἡ ταξινόμηση τῆς Βιβλιοθήκης Δε Βιάξη. — Συσταίνουμε ἐπιστημονικὴ καταγραφή και τελεία, ὧν τῶν χειρογράφων του και ἀρχεῖων, ποὺ εἶναι και τὰ δύο πολυτιμότερα.

Και μιὰ χειρονομία ἀπὸ τις λίγες, ἀπὸ τις σπανιότατες στὴ Ζάκυνθο. Ἐπειτα ἀπὸ τὸν Δε-Βιάξη νὰ και μιὰ ἄλλη ξένη, μ' εὐγενικὰ αἰσθήματα κι' ἀγάπην στὰ γράμματα και στὶς καλὰς τέχνες, ποὺ πεθαίνοντας θυμᾶται τὴ Ζάκυνθο. Ἡ ἀλησμόνητη Κάτε Καρούσου-Κοντονὴ ἄφησε στὴ διαθήκη τῆς, ἀπὸ κάτω σ' ὅλα τὰ κοινοφελῆ σωματεῖα και ἕνα ἐκατομμύριο σχεδὸν γιὰ τὴν Ἰδρυση Ὡδεῖου. Ἐρχεται μέσ' τὴν ὥρα νὰ ἐνισχύσει τὸ γιγάντιο ἔργο τῆς Φιλαρμονικῆς μας, ποὺ δὶχως πόρους, ἀλλὰ σχεδὸν μόνο μετὰ τὶς εἰσπράξεις τοῦ Ἀγ. Βασίλη (τὸ περισσότερο ἀπὸ τὴ συνδρομὴ τῆς φτωχολογίας) διατηρεῖται ἀκόμα.

— Στὶς 8 Ἰανουαρίου μίλησε στὸν Παρνασσὸ ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Α. Ἀνδρε-ἄδης μετὰ θέμα «Οἱ Ἑβραῖοι ἐν τῷ Βυζαντινῷ κράτει».

ΒΙΒΛΙΑ

— Στρατὴ Μυριβήλη: «Διηγήματα» (Μυτιλήνη 1928).

Οἱ ἐκδόσεις φωνάζουν πῶς περνοῦν κρίση. Πῶς τὰ βιβλία μένουν ἀπου-λητα. Μᾶς τὸ διαφεύδει ἡ πάρα πάνω ἐκδοσις σὲ 1400 ἀντίτυπα ποὺ ἔοδεύ-

τηκε μονομιᾶς σ' ἕνα νησί, δίχως καλὰ-καλὰ νὰ κυκλοφορήσει. Δὲν εἶνε τί-ποτα τὸ παράδοξο. Ἐπειτα ἀπὸ κείνα τοῦ Θρ. Καστανάκη εἶναι τὰ δευτέρα ποὺ κλειοῦν τὸ μεγαλύτερο ἐνδιαφέρον. Γιὰ τὴν πρωτοτυπία τους γιὰ τὸ ξε-πέραςμα τοῦ ἐλληνικοῦ διανοητικοῦ ὁρίζοντα. Καὶ τῶν δύο τὸ μυαλό εἶναι σὲ κίνησιν ἀνῆσυχο ἐργατικό. Ἐνῶ στὴν Ἑλλάδα ὅλα τὰ στηρίζουμε στὴν ἔμπνευσιν. Τὸ μυαλό μας εἶναι δυσκίνητο, ἀρθρικό. Κι' αὐτὸ εἶναι κατὰ μᾶς ἡ ἐξήγησις τοῦ φαινομένου τῆς φτωχῆς παραγωγῆς τῆς τωρινῆς ἐπο-χῆς, ποὺ μᾶς κάνει τὴν ἐντύπωσιν πῶς περιμένουμε σὲ προσοχὴ θεοσκευ-τικὴ κάποιο γεγονός, κάποιο μεσίτα.

Στὴ συλλογὴ τοῦ Μυριβήλη εἶναι πέντε διηγήματα, δύο ἡθογραφικά κ' ἕνα ψυχρογραφικοῦ-ἡθογραφικό. «Τὸ Βγενάκι», και δύο πολεμικά, τὰ ὠραιό-τερα ποὺ θὰ μιλήσουμε. «Ὁ πόλεμος» και «Θυσία στὸν Ἥλιο».

Μιὰ εἰκόνα τοῦ πολέμου. Μιὰ εἰκόνα μιᾶς φάσης, μὰ ποῦναι ἀρκετὴ γιὰ νὰ μᾶς ἀναπαραστήσῃ ὁλόκληρο τὸ φριχτὸ δράμα τῆς ἀπαίσιος λέξης. Περ-νοῦν τὰ ἐπεισόδια ζωντανά, τραγικά, νωπὰ μετὰ τὴ φυσικότητα κινήματος-φικῆς ταινίας. Δὲ διαβάζουμε. Βλέπουμε, τολαιπωριόμαστε κ' ἐμεῖς. Ἡ πορεία στὸ σκοτάδι, ἡ βροχὴ ποὺ δέρνει ἀλύπητα τοὺς ξεπνεομένους ἀπ' τὴν κούραση φαντάρους. Νιώθουμε μετὰ τρόμο ζωντανό, σκληρό, τὸ τέρας τοῦ πανικοῦ. Τὴ λαχτάρα, τὴ δίψα τῆς ἐκδίκησης, τὴς σκληρότητος, τὴς γεν-ναιοφυχίας, τοὺς δισταγμούς, τὴν ἀπελπισία. Τὶς μικρὲς ἐκτείνες λεπτομέρειες ποὺ χάνονται μπρὸς τὸ τεράστιο θέμα, μὰ και ποὺ εἶναι ὁλόκληροι ψυχικοὶ κλονισμοί, στὴ ζωὴ τοῦ ἀψυχου κτήνους, ποὺ γίνεται ὁ ἀνθρώπος στὸν πό-λεμο. Τὰ μικρὰ ἐκεῖνα πραγματάκια ποὺ ἔχουν κι' αὐτὰ ἕνα ὄνομα συμβα-τικό, ἀχρωματιστο ὅπως ἡ «νύχτα». Μὰ εἶναι και τὸ σκοτάδι τῆς «θυσίας στὸν Ἥλιο».

Κ' ἔπειτα ὅλα τὰ συναισθήματα τοῦ στρατιώτη, τοῦ νικητῆ και ἡττημέ-νου, τὴν ἀποκτίνωση και τὸν ἀνθρωπισμό του. Ὅλος ὁ πόλεμος, ἡ μεγάλη τραγωδία, σὲ λίγες σελίδες. Ἀναντίρρητα και σὲ 10,000 ἀντίτυπα νὰ τυπώ-νονταν θὰ ἔοδευόνταν πρὶν κυκλοφορήσουν. Γιὰ τὸ θέμα τους, γιὰ τοὺς ἀπειρους πελάτες τους, γιὰ τὸ ἐνδιαφέρον τους. Μερικὰ κομμάτια τους εἶν' ἀληθινὰ ἀριστουργήματα. Μερικὲς φράσεις τους ἀκόμα, ποὺ δείχνουν συγ-γραφέα, δυνατό, ἀσυνήθιστο στὴ χώρα μας. Ὁ Μυριβήλης εἶναι κάτι πε-ρισσότερο ἀπὸ χρονογράφος και ζωγράφος. Καὶ κάνει τιμὴ στὴν Ἑλληνικὴ λογοτεχνία.

Μιν.

«Ἡμερολόγιον Ἰθάκης 1929».

Ἡ Ἰθάκη σήμερα βρίσκεται στὴν πρώτη θέση ἀνάμεσα στὴν Ἑπτανη-σιακὴ οἰκογένεια, τοῦλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ τὴ δημοσιογραφία και τὴν πνευ-ματικὴ κίνησιν. —Τὸ θαυμαστὸ ἡμερολόγιον ποὺ μᾶς δίνει τώρα, τὸ ἐκδίδει ἡ Ἐνωσις τῶν ἀπανταχοῦ Ἰθακησίων. Τὴν εὐεργετικὴν και ἀπίστευτην δράσιν παρακολουθοῦμε ταχτικά στὴν ἐφημερίδα Ἰθάκη. Ἀν ὅλοι μας οἱ Ἰθακησίοι ἀκολουθοῦσαμε τὸ παράδειγμα τῶν Ἰθακησίων, δὲ θὰ βρισκό-ταν στὴ θέση ποὺ τώρα βρίσκεται ἡ Ἑπτανησος. Ὁ Β' αὐτὸς τόμος τοῦ ἡ-μερολογίου, κομψότατος, πολυτελέστατος, μετὰ 225 σελίδες, μετὰ ὠραιότατες εἰκόνες, και σκίτσα, μετὰ ποικίλην ὕλην ἐπιφανῶν λογίων, εἶναι τίτλος τιμῆς γιὰ τὴ νησιά μας. Περιέχει και μιὰ μελέτη τῆς κ. Μαρτίετας Μινώτου. Τρεῖς τὰ νησιά μας. —Τὸ τεῦχος πον-μεταφραστὲς τοῦ Ὀμήρου (Φωσκόλος, Μόντι, Πινδεμόντι). —Τὸ τεῦχος πον-λιέται 100 δραχμῆς. —Οἱ ἀναγνώστες μας μποροῦν νὰ τὸ παραγγεῖλουν και στὰ γραφεῖα μας.

— Δημ. Π. Πασχάλης: «Ἡ Ἀνδρος», ἡτοι ἱστορία τῆς νήσου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν κατ' ἡμᾶς. — Ἀθήναι, τυπογραφεῖον «Ε-στίας». 1927. —Γιὰ τὸ μνημειώδες αὐτὸ ἔργο τοῦ σοφοῦ ἱστορικοῦ εἶναι πε-ριττά τὰ λόγια. Ταξινομημένο ἐπιστημονικὰ, εἶναι ὁχι μόνο μοναδικὸ στὸ εἰ-δος του και στὴν ἐργασία ἀλλὰ και ἐνδιαφέρον και τερπνοδιάβαστο γιὰ κείνους ποὺ ἀγαποῦν τὴν ἱστορία. Παράλληλα μ' ἐκείνη τοῦ νησιοῦ περνάει κι' ἡ τότε κατάστασις τοῦ κόσμου, μετὰ ἐπιστημονικὴ ἀκρίβεια, σαφήνεια και ζωτικότητα.

νόμμενα μιὰς μεταβατικῆς περιόδου πού προηγείται μιᾶς ἄλλης παραγωγικότερης. Νοιώθουμε πῶς εἴμαστε πίσω, πολὺ πίσω, ἀπομονωμένοι, μακριὰ ἀπὸ κάθε ἐπαφῇ μὲ τὴ σύγχρονη παγκόσμια ὁρμὴ Στεκόμαστε θεατές. Αἰσθανόμαστε τὴν ἀνάγκη νὰ πλησιάζουμε, νὰ συγχρονιστοῦμε, ἀλλὰ δὲ βρίσκουμε τὸ δρόμο. Ὑπάρχει ἡ ἀνησυχία διότι νὰ ἐκδηλώνεται, ἐκτὸς ἀπὸ λίγες ἐξαιρέσεις κάποιας δόνησης ἐντονώτερης ἀληθινῶν ταλέντων, ὅπως—εἰν' ἀναντίρρητο—ὁ Καστανάκης, ὁ Καζαντζάκης καὶ Γαλάτεια Καζαντζάκη, ὁ Τέλλος Ἀγρας, ὁ Βάρναλης, ὁ Θρύλος—γιὰ νὰ ποῦμε αὐτοὺς μόνο ἀπὸ τοὺς νέους. Μὰ ἀλλοίμονο ἂς σταθοῦμε ἐδῶ! Νὰ δοῦμε τὸ 29!

— «Παρθενῶν» (Δεκέμβριος): «Βυρωνικὸς κύκλος» τοῦ Καμπούρογλου, «Ἀπὸ τὴν ποίηση τοῦ Ὁρατίου» μετάφραση δυὸ ᾠδῶν μὲ σχόλια ἀπὸ τὴν Μαριέττα Μινώτου.

— «Νέοι Ρυθμοί» (Δράμας, Νοέμβριος): Διαδίδουμε πῶς γιὰ τὸ καλὸ αὐτὸ περιοδικὸ τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο Δράμας ψήφισε γιὰ ἐνίσχυση κοινὸν 3000 δραχμῶν. Καὶ ὁ Δήμος Ζακυνθίων; Ἐ, μάθετέ το: Δέν πληρώνει οὔτε μιὰ συνδρομὴ 50 δραχμῶν στὴν Ἰόνιο Ἀνθολογία. Στὸ τεῦχος αὐτὸ ἀνάμεσα στὴν ἄλλη βλῆ ἕνα σκίτσο μὲ βιβλιογραφία τοῦ Δ. Βάλας.

— Ἡ «Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις» μὲ τὸ τεῦχος τοῦ Νοεμβρίου μπῆκε στὸ 22ο χρόνο τῆς ἀθρόου ἐκδόσεώς της. Σάν σκεφτοῦμε τὰ πόσα περιοδικὰ βγήκαν κ' ἐπαψαν ἀπὸ τότε, δὲ μπορούμε παρὰ νὰ συγχαροῦμε θερμὰ τὴ διευθύντρια τοῦ καλοῦ περιοδικοῦ, Εὐγενία Ζωγράφου.

— «Ἐθνικὸς Κήρυξ» (Νέας Ὑόρκης, Νοέμβριος): Ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ ἐξέλιξις τοῦ Ἑλληνικοῦ Τύπου. Ἡ διεθνὴς ἐκθεσις τοῦ τύπου στὴν «Κολωνία», ὅπου στὸ τμήμα τοῦ Γυναικείου Ἑλληνικοῦ Τύπου εἶχαν σταλεῖ ζητηθέντες οἱ 2 τόμοι τῆς «Ἐῶας Νικητρίδας» σ. Α'. τῆς Ἰονίου Ἀνθολογίας καὶ τὸ Λεύκωμα τῆς Ζακύνθου.

«Πῶς ἐκόπησαν τὰ πρῶτα νομίσματα τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος» τοῦ Ἀσπρέα. «Τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Ἰωάννου Καποδίστρια» τοῦ Θεοδ. Βελλιανίτη, ἑξοχες εἰκόνες.

— Στὸ Popolo di Roma (29 Δεκεμβρ.) εὐμενέστατο κριτικὸ ἄρθρο γιὰ τίς «Torture della Sfinge» τοῦ συνεργάτη μας Θεοδ. Βρίκου.

— Στὸ «Libre» (Δεκέμβρ.—Ἰανουάριος) ὁ κ. Ρουσσέλ ἀνακεφαλαιώνει τὸ γνωστὸ τοῦ ἄρθρου στὴ «Revue de Paris» καὶ ξαναφέρει τὸ ζήτημα στὴ Σολωμικὴ ἀξία. Ἐκτενέστερα γι' αὐτὴ μιλεῖ κρίνοντας τὰ «Σολωμοῦ ἀνέκδοτα ἔργα» τοῦ κ. Καιροφύλα. Ὁ κ. Ρουσσέλ εἶναι ἀντισολωμιστής. Τὰ ἔργα τοῦ κ. Καιροφύλα τὸν ἐνισχύουν. Ὁ Σολωμὸς ἦταν Ἰταλὸς μᾶλλον παρὰ Ἕλληνα στὴν ἐμπνευση. Τὰ σατυρικά του τοῦ Ροῦδην δὲν ἔχουν πνεῦμα οὔτε νεῦρα. Καθόλου γενναῖος μπρὸς στὸν Ροῦδην πού τὰ ὑπόφερε ὅλα γιὰτὶ εἶχε τὴν ἀνάγκη του. Σιγὰ-σιγὰ κ' ὁ Σολωμὸς εἶναι νᾶνος μπρὸς τὸν Βαλαωρίτη! Τὸ βιβλίο αὐτὸ τοῦ Καιροφύλα εἶναι γιὰ τὸν ποιητὴ ὀλέθριο. Καὶ καταλήγει: «Μιὰ μέρα ἴσως κάποιος κριτικὸς, (πού πρέπει νᾶναι Ἕλληνας γιὰ νὰ μὴ μποροῦν νὰ ποῦν πῶς εἶναι ξένος) καὶ μεγάλος (γιὰ νὰ τὸν προσέξει τὸ κοινόν) θ' ἀπασχοληθεῖ μὲ τὸ ἔργο τοῦ Σολωμοῦ. Ὑπομονετικὰ θὰ κάμει, ὅτι γίνεται τόσο σπάνια στὴν Ἑλλάδα, μιὰ λεπτομερὴ μελέτη. Καὶ τότες θὰ δοῦμε τὸ Σολωμὸ νὰ πέφτει βαρεῖα ἀπὸ τὸ βάθος πού μιὰ παράδοση τὸν ἔχει βάσει».

Οἱ Σολωμιστὲς τώρα ἔχουν τὸ λόγο. Οἱ Σολωμιστὲς: ὄχι οἱ προχειροσολωμιστὲς.

Εἶνε τρομερὸ πρᾶγμα ὅταν τὰ σώματα, πού ἐμεῖς δημιουργήσαμε, μᾶς ζητοῦν μιὰ ψυχὴ. Μὰ ἀκόμα πιὸ φοβερό, πιὸ διαπεραστικὸ εἶναι ν' ἀκοῦτε μιὰ ψυχὴ πού δημιουργήσατε σεῖς, νὰ σᾶς ἀκολουθεῖ καὶ νὰ σᾶς ζητᾷ ἕνα σῶμα.

HEINE

ΤΟ ΠΕΡΙΦΗΜΟ ΛΕΥΚΩΜΑ

ΕΠΙ Τῇ

ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ ΤΟΥ ΦΩΣΚΟΛΟΥ

Πολυτελές, μὲ 200 σελίδες καὶ 100 εἰκόνες, μὲ συνεργασίαν τῶν κορυφαίων Ἑλλήνων καὶ Ἰταλῶν λογίων ἐκδοθὲν ὑπὸ τῆς κ. Μαριέττας Μινώτου, πωλεῖται δραχ. 25.

Γιὰ τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Ἰονίου Ἀνθολογίας» ποὺ θὰ ἐμβάσουν τὴν ἐτήσιαν συνδρομὴ τους δραχμὰς 50 γιὰ τὸ 1929, δίνεται δωρεάν.

ΧΑΡΙΤΕΣ

τὸ κλασσικὸν ἔργον τοῦ Φωσκόλου σὲ ἀριστοτεχνικὴ μετάφραση μὲ πρόλογο καὶ σχόλια τῆς κ. Μαριέττας Μινώτου πωλεῖται στοὺς συνδρομητὰς μας δραχ. 15.

Ἡ αὐτὴ ἑκπτώση γίνεται καὶ γιὰ τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Νέας Ἑστίας».

